

Briuselis, 2023 10 19
COM(2023) 632 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

COSME

2014–2020 m. įmonių konkurencingumo ir mažųjų bei vidutinių įmonių programa

2020 m. stebėsenos ataskaita

Turinys

1.	Ivadas	2
2.	2020 m. veikla ir rezultatai.....	3
2.1.	A konkretus tikslas. Galimybės gauti finansavimą	4
	COSME augimui skatinti skirta nuosavo kapitalo priemonė	4
	COSME paskolų garantijų priemonė	5
	Papildomos priemonės (apklausos, informacijos rinkimo priemonės, komunikacinė medžiaga ir renginiai)	5
2.2.	B konkretus tikslas. Galimybės patekti į rinkas	6
	Europos įmonių tinklas	6
	Tarptautinės MVĮ skirtos intelektinės nuosavybės pagalbos tarnybos (Kinija, Pietryčių Azija, Lotynų Amerika ir Indija)	7
	ES ir Japonijos pramonės bendradarbiavimo centras.....	7
	Viešieji pirkimai.....	7
2.3.	C konkretus tikslas. Pagrindinių sąlygų ir konkurencingumo gerinimas.....	8
	Klasteriai	8
	MVĮ atstovai, MVĮ asamblėja ir internetinis meistriškumo seminaras Lisabonoje organizuojamame renginyje „Web Summit“	9
	Kampanija „Verslui atvira ES“ – naujas MVĮ kelrodis	10
2.4.	D konkretus tikslas. Verslumo ir verslumo kultūros skatinimas.....	10
3.	Paramos priemonės ir administracinės išlaidos.....	11
4.	Indėlis siekiant klimato srities tikslų, darnaus vystymosi tikslų, skaitmeninių tikslų ir lyčių lygybės tikslų.....	11
5.	Išvados	12
1 priedas.	COSME programos 2020 m. biudžeto vykdymas	15
2 priedas.	Informacija apie šalis.....	16
3 priedas.	Projektų ir sėkmės istorijų pavyzdžiai	20
4 priedas.	Indėlis siekiant klimato srities, tvarumo, skaitmenizacijos ir lyčių lygybės tikslų	23

1. Įvadas

COSME – tai ES programa, kuria siekiama didinti įmonių, ypač mažųjų ir vidutinių įmonių (toliau – MVĮ), konkurencingumą¹. Ji teikia pridėtinę vertę, nes sprendžiamos tarptautinės problemos ir rinkos nepakankamumo problema keturiose pagrindinėse srityse siekiant:

1. didinti MVĮ **galimybes gauti finansavimą** nuosavo kapitalo ir skolos forma (ne mažiau kaip 60 proc. viso 2014–2020 m. biudžeto);
2. didinti **galimybes patekti į rinkas** ES ir už jos ribų (21,5 proc.);
3. gerinti **pagrindines sąlygas** verslui ir įmonių, įskaitant MVĮ, **konkurencingumą** (11 proc.);
4. skatinti **verslumą** (2,5 proc.).

Įgyvendinant COSME programą taip pat buvo atkreiptas dėmesys į kitus strategijos „Europa 2020“ prioritetus², pavyzdžiui, padėti MVĮ pasinaudoti inovacijomis, sudaryti sąlygas ugdyti įgūdžius ir mokytis, taip pat padėti MVĮ atlikti savo vaidmenį, kurį jos gali atlikti socialinės sanglaudos srityje (remiant socialinę ekonomiką ir jaunuosius verslininkus bei verslininkes moteris).

Sukurta daugialypė **COSME ir daugelio kitų MVĮ svarbių ES programų sinergija**. Vienas iš pavyzdžių – COSME finansinės priemonės, kurios buvo įgyvendinamos glaudžiai bendradarbiaujant su Europos strateginių investicijų fondu (ESIF)³ ir kartu su programos „Horizontas 2020“ finansinėmis priemonėmis⁴. Europos įmonių tinklas sukūrė sinergiją su įvairiomis ES programomis, įskaitant programą „Horizontas 2020“, susijusią su paslaugų teikimu ir tinklo organizacijoms skirtais mokymais. Taip pat užtikrinamas naudingas tarptautinių intelektinės nuosavybės pagalbos tarnybų ir intelektinės nuosavybės pagalbos tarnybų, remiamų pagal kitas ES programas, bendradarbiavimas. Kitas pavyzdys – pagal apstatytos aplinkos iniciatyvas sukurta stebėsenos priemonė, kuria padedama stebėti statybos veiklą, susijusią su nacionalinių ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų įgyvendinimu.

Pagal 2020 m. darbo programą padaryta pažanga įgyvendinant vieną iš pagrindinių atlikus tarpinį COSME programos vertinimą⁵ pateiktų rekomendacijų: sutelkti dėmesį į platesnio

¹ 2013 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1287/2013, kuriuo sukuriamas 2014–2020 m. įmonių konkurencingumo ir mažųjų bei vidutinių įmonių programa (COSME) ir panaikinamas Sprendimas Nr. 1639/2006/EB (OL L 347, 2013 12 20, p. 33).

² Pažangaus, tvaraus ir integracinio augimo strategiją „Europa 2020“ Europos Vadovų Taryba patvirtino 2010 m. birželio mėn. Žr. <https://op.europa.eu/lt/publication-detail/-/publication/6a915e39-0aab-491c-8881-147ec91fe88a>

³ COSME paskolų garantijų priemonė keletą kartų papildyta iš Europos strateginių investicijų fondo (ESIF). Taip įvyko todėl, kad pagal COSME paskolų garantijų priemonę turimų išteklių nepakako MVĮ finansavimo paklausai rinkoje patenkinti (t. y. visoms paraiškoms, kurias Europos investicijų fondas gavo iš finansinių tarpininkų, patenkinti). COSME augimui skatinti skirtos nuosavo kapitalo priemonės ištekliai investicijoms naudojami tik išnaudojus turimus ESIF plėtros ir augimo linijos pagal ESIF nuosavo kapitalo priemonę investavimo pajėgumus.

⁴ COSME paskolų garantijų priemonė kartu su iniciatyvos „InnovFin“ MVĮ garantijų priemone, sukurta pagal programą „Horizontas 2020“, priklauso bendrai ES skolinimo finansinei priemonei, skirtai ES įmonių augimui, moksliniams tyrimams ir inovacijoms (MTI) remti. COSME augimui skatinti skirta nuosavo kapitalo priemonė kartu su programos „Horizontas 2020“ ankstyvojo etapo nuosavo kapitalo priemone (toliau – iniciatyvos „InnovFin“ MVĮ rizikos kapitalo priemonė) priklauso bendrai ES nuosavo kapitalo finansinei priemonei, skirtai ES įmonių augimui, moksliniams tyrimams ir inovacijoms remti.

⁵ <https://op.europa.eu/lt/publication-detail/-/publication/a7255ab4-a9d2-11e9-9d01-01aa75ed71a1/language-en>

masto strategines priemones ir kartu užtikrinti tam tikrą programos įgyvendinimo lankstumą, kad būtų galima išbandyti naujas idėjas. Visų pirma iš 2020 m. biudžeto remiami keli didesni klasteriams skirti veiksmai.

2020 m. įgyvendinant COSME programą kartu su 27⁶ ES valstybėmis narėmis dalyvavo ir šios šalys: Albanija, Armėnija, Bosnija ir Hercegovina, Islandija, Juodkalnija, Kosovas⁷, Moldova, Serbija, Šiaurės Makedonija, Turkija ir Ukraina⁸.

Šioje ataskaitoje apžvelgiamas iš 2020 m. ES biudžeto finansuojamų COSME veiksmų įgyvendinimas, kaip reikalaujama COSME programos reglamente. Joje taip pat apžvelgiamos iš 2020 m. biudžeto finansuojamos MVĮ politikos rėmimo priemonės ir administracinės išlaidos. Tai paskutinė oficiali COSME stebėsenos ataskaita, tačiau šiuo metu vykdomų veiksmų vidaus stebėseną vyks toliau. Už bendrą COSME programos įgyvendinimą atsakinga Komisija. Finansinių priemonių (pagal 1 konkretų tikslą) valdymą ji perdavė Europos investicijų fondui (EIF). Atsakomybė už priemones pagal programos 2, 3 ir 4 konkrečius tikslus dauguma atvejų perduota Mažųjų ir vidutinių įmonių reikalų vykdomajai įstaigai (EASME)⁹. Kai kuriai analitinei ir lyginamajai analizės veiklai taip pat netiesiogiai vadovavo tarptautinės organizacijos.

Daugelį šių finansinių metų projektų tam tikru mastu paveikė **COVID-19 krizė**. Projektai, susiję su renginiais ir tiesioginiu bendradarbiavimu, buvo perkelti į internetinius komunikacijos kanalus, kai tai buvo įmanoma, o kai kurie renginiai ir veikla buvo atšaukti arba atidėti¹⁰. Daugeliu atvejų perėjimas prie virtualių renginių buvo sėkmingas ir šia galimybe buvo naudojamosi vykdant vėlesnius veiksmus. Tačiau kai kuriais atvejais dėl to, kad buvo organizuojami internetiniai renginiai ir naudojami internetiniai komunikacijos kanalai, buvo apribotos galimybės glaudžiau bendradarbiauti¹¹.

2. 2020 m. veikla ir rezultatai

Bendras planuotas 2014–2020 m. (7 metų) COSME programos biudžetas buvo 2,3 mlrd. EUR, įskaitant administracines išlaidas. Planuota, kad finansiniai įsipareigojimai laipsniškai didės iki 2020 m. – paskutinių programos metų. Komisija kiekvienais metais priimdavo metinę darbo programą ir jai įgyvendinti skirtas paramos priemones.

⁶ Nuo 2020 m. sausio 31 d. Jungtinė Karalystė nebėra ES valstybė narė. Jungtinės Karalystės paramos gavėjai, dalyvavę iš 2019 m. arba ankstesnių metų ES biudžeto finansuojamuose veiksmuose, toliau dalyvavo programoje iki tų veiksmų pabaigos ir jiems buvo leista dalyvauti COSME programoje iki pereinamojo laikotarpio pabaigos (2020 m. gruodžio 31 d.).

⁷ Šis pavadinimas nekeičia pozicijų dėl statuso ir atitinka JT ST rezoliuciją 1244/1999 bei Tarptautinio Teisingumo Teismo nuomonę dėl Kosovo nepriklausomybės deklaracijos.

⁸ Šioje ataskaitoje pateikiama informacija apie konkrečias šalis, įgyvendinusias veiksmus, kurių paramos gavėjų aprėptis geografiniu požiūriu buvo plati. Apskritai pagal atrankos kriterijus skiriant COSME programos dotacijas ir vykdant viešuosius pirkimus dėmesys buvo sutelktas į negeografinius aspektus, tokius kaip atitiktis veiksmo tikslams ir pasiūlymų (konkurso pasiūlymų) kokybė. Buvo svarbus ir Europos aspektas. Daugumai COSME programos veiksmų nepakako biudžeto, kad jie galėtų aprėpti geografiniu požiūriu platų reikalavimus atitinkančių šalių ratą. Šiais atvejais informacijos apie šalis šioje ataskaitoje nepateikiama.

⁹ Nuo 2021 m. balandžio 1 d. ši įstaiga vadinama Europos inovacijų tarybos ir MVĮ reikalų vykdomąja įstaiga (EISMEA). Visoje šioje ataskaitoje naudojamas ankstesnis pavadinimas EASME.

¹⁰ Pavyzdžiui, 2021 m. Europos pažangiojo turizmo sostinės renginys buvo atšauktas, nes atrankos komisija negalėjo susitikti, kaip planuota. Keletas renginių Pietryčių Azijoje, įskaitant klasterių ryšių užmezgimo renginį Singapūre, buvo atidėti dėl ypač griežtų sanitarinių ir (arba) kelionių ribojimų.

¹¹ Pavyzdžiui, vykdant Europos socialinės ekonomikos misijas pasiekta gerų rezultatų, tačiau suinteresuotieji subjektai pranešė, kad dėl virtualių renginių apribota bendradarbiavimo kokybė ir (arba) glaudumas.

COSME programos biudžetas buvo vykdomas pagal keturias biudžeto eilutes, kuriose numatyti patikslintame 2020 m. finansavimo sprendime¹² ir sprendime dėl paramos priemonių finansavimo¹³ nustatyti asignavimai. Pridėjus ES nepriklausančių šalių įnašus, ankstesniu programavimo laikotarpiu nepanaudotus asignavimus ir kitus perkėlimus, 2020 m. biudžetas buvo toks:

- a) administracinėms išlaidoms skirta biudžeto eilutė 02 01 04 01: 3 619 046 EUR;
- b) EASME įstaigos veiklai skirta biudžeto eilutė 02 01 06 01: 10 330 544 EUR;
- c) visoms kitoms veiklos išlaidoms skirta biudžeto eilutė 02 02 01: 136 538 959 EUR;
- d) galimybę gauti finansavimą skatinančios veiklos išlaidoms skirta biudžeto eilutė 02 02 02: 290 041 750 EUR.

Sprendime dėl paramos priemonių finansavimo numatytas 8 000 000 EUR įnašas, kuris buvo įtrauktas į 2020 m. ES bendrojo biudžeto eilutę 02 02 01.

Apie 25 proc. COSME programos veiklos pagal veiklos biudžetą buvo įgaliota vykdyti EASME¹⁴. Finansinių priemonių įgyvendinimas pavestas EIF (žr. toliau).

2020 m. metinį COSME programos biudžetą sudarė 440 530 299 EUR. Iš viso įsipareigojimų priisiimta dėl 99 proc. šio biudžeto, vidutinis mokėjimų įvykdymo lygis sudarė 98 proc.

2.1. A konkretus tikslas. Galimybės gauti finansavimą

COSME programos reglamente nustatyta, kad 2014–2020 m. finansinėms priemonėms turėtų būti skirta ne mažiau kaip 60 proc. viso biudžeto. 2014–2020 m. programavimo laikotarpiu finansinėms priemonėms įsipareigota skirti 1,6 mlrd. EUR, t. y. kiek daugiau nei 60 proc. viso COSME programos biudžeto.

2020 m. 290 041 750 EUR buvo įsipareigota skirti finansinėms priemonėms ir papildomoms priemonėms, įskaitant su ELPA ir kitų ES nepriklausančių šalių dalyvavimu susijusias priemones.

275 952 802 EUR buvo skirta paskolų garantijų priemonei, o 13 100 000 mln. EUR – augimui skatinti skirtai nuosavo kapitalo priemonei. 2020 m. tai sudaro 66 proc. COSME biudžeto.

COSME augimui skatinti skirta nuosavo kapitalo priemonė

COSME augimui skatinti skirta nuosavo kapitalo priemonė gali būti naudojama investicijoms į rizikos kapitalo fondus, kurie suteikia rizikos kapitalą ir tarpinį finansavimą MVĮ plėtros ir augimo etapu. Bendra augimui skatinti skirtai nuosavo kapitalo priemonei 2020 m. biudžete skirta suma sudarė 13,1 mln. EUR. 2021 m. pabaigoje buvo pasirašyti iš viso 23 COSME augimui skatinti skirtos nuosavo kapitalo priemonės finansavimo susitarimai¹⁵, o bendras COSME 2014–2020 m. biudžete finansiniams tarpininkams skirtas ES įnašas sudarė 323 mln. EUR. Pagal šiuos susitarimus taikant COSME augimui skatinti skirtą nuosavo kapitalo priemonę padėta 346-ioms reikalavimus atitinkančioms MVĮ skirti 2,6 mlrd. EUR investicijų^{16 17} jų plėtros ir augimo etapuose, taigi apytiksliai investuota 4,9 mlrd. EUR.

¹² C(2020) 7044 final: [DocsRoom - European Commission \(europa.eu\)](https://european-commission.eu/docsroom).

¹³ C(2020) 6322 final: [DocsRoom - European Commission \(europa.eu\)](https://european-commission.eu/docsroom).

¹⁴ SEC(2013) 493 final.: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52013SC0493\(01\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52013SC0493(01)).

¹⁵ Iš šių susitarimų 16 yra susiję su augimo ir plėtros etapo fondais, o 7 – su kelių etapų fondais, derinant juos su ankstyvajam etapui skirta programos „Horizontas 2020“ iniciatyvos „InnovFin“ nuosavo kapitalo priemone.

¹⁶ EIF investuoja į privačiai valdomus tarpinius rizikos kapitalo fondus, iš kurių investuojama į MVĮ nuosavą kapitalą. Kadangi EIF nurodoma investuoti vienodomis sąlygomis su kitais į tokius fondus investuojančiais

Iki 2021 m. pabaigos iš visų 28 šalyse iš COSME programos 2014–2020 m. biudžeto suteiktų 2,6 mlrd. EUR investicijų 25 proc. sumos investuota Vokietijoje, 19 proc. sumos – Prancūzijoje ir 15 proc. – Jungtinėje Karalystėje.

COSME augimui skatinti skirta nuosavo kapitalo priemone taip pat prisidėta prie visos Europos rizikos kapitalo kontroliuojančiojo fondo programos („VentureEU“), kuri pradėta vykdyti 2017 m. siekiant pašalinti kliūtis ES rizikos kapitalo finansavimo srityje.

COSME paskolų garantijų priemonė

Atsižvelgiant į nuolatinę didelę rinkos paklausą, turimas COSME paskolų garantijų priemonės biudžeto paketas (kuris 2014–2020 m. siekė daugiau kaip 1,2 mlrd. EUR) padidintas atlikus kelis papildymus iš Europos strateginių investicijų fondo (ESIF) MVĮ linijos. 2014–2022 m. visų papildymų lėšos iš viso sudarė beveik 1,5 mlrd. EUR. Tai reiškė, kad ir toliau buvo galima sparčiau įgyvendinti ES garantuojamą didesnės rizikos MVĮ sandorių finansavimą. Papildomomis lėšomis iš ESIF remti sandoriai, susiję su 2019 m. pradėto įgyvendinti bandomojo skaitmenizacijos projekto tęsimu, kad finansų tarpininkai galėtų teikti platesnę ir išsamesnę pagalbą skolinant lėšas MVĮ skaitmeninei pertvarkai įgyvendinti. Šiomis papildomomis lėšomis taip pat remtas atsakas į COVID-19 viruso protrūkį ir jo ekonominį poveikį 2020 m. ir vėliau.

Iki 2021 m. pabaigos su 128 finansų tarpininkais (skatinamojo finansavimo institutais, garantijų draugijomis, komerciniais bankais ir išperkamosios nuomos bendrovėmis) pasirašyti 154 (priešpriešinės) garantijos susitarimai. Pagal juos numatytas ES įnašas siekė beveik 2,6 mlrd. EUR, iš kurių 2,5 mlrd. EUR – bendri COSME ir ESIF ištekliai.

Pagal tuos susitarimus taikant COSME paskolų garantijų priemonę finansų tarpininkams suteikta garantijų ir priešpriešinių garantijų 33 šalyse (26 valstybėse narėse ir 7 kitose COSME programoje dalyvaujančiose šalyse). Taip buvo remiamas 50 mlrd. EUR finansinės paramos teikimas daugiau kaip 800 000 MVĮ šiose šalyse (žr. 2 priedą).

Papildomos priemonės (apklausos, informacijos rinkimo priemonės, komunikacinė medžiaga ir renginiai)

Papildomoms priemonėms iš viso išsipareigota skirti 0,8 mln. EUR. Tai, be kita ko, skatinimo ir komunikacijos veikla, taip pat apklausa dėl galimybių gauti finansavimą (angl. SAFE). Vykdamt įmonių **apklausą dėl galimybių gauti finansavimą (SAFE)** surenkama informacija apie MVĮ finansinę padėtį, finansavimo poreikius, galimybes gauti finansavimą ir lūkesčius. Ji labai naudinga formuojant įrodymais grindžiamą ES lygmens politiką ir ja naudojasi valstybės narės, analitikai, akademinės bendruomenės nariai ir kiti subjektai. 2020 m. apklausta beveik 17 000 įmonių iš 36 šalių¹⁸.

investuotojais, ES finansiniu įnašu pagal COSME programą skatinamas papildomas investicijų finansavimas iš to rizikos kapitalo fondo. 2,6 mlrd. EUR sutelkto finansavimo yra bendras rizikos fondų, į kuriuos investavo EIF, finansavimas. Trečia, šios investicijos turėjo didinamąjį poveikį ir paskatino papildomas investicijas. Didinamasis poveikis apskaičiuotas remiantis EIF ir ESIF nuosavo kapitalo daugiklio apskaičiavimo metodika (pvz., 1,9 EUR sutelktų investicijų 1 EUR sutelkto finansavimo), taigi 4,9 mlrd. EUR suma yra sutelktos investicijos.

¹⁷ COSME reglamente numatoma į 360–540 MVĮ investuoti 2,6 mlrd. – 3,9 mlrd. EUR. Iki 2021 m. į 346 MVĮ investuota 2,6 mlrd. EUR, o COSME augimui skatinti skirta nuosavo kapitalo priemonė turėtų būti taikoma tol, kol bus užbaigtos galutinės operacijos, pvz., iki 2034 m. gruodžio 31 d. Įgyvendinant tikslus buvo atsižvelgta į konkrečius šios finansinės priemonės įgyvendinimo sunkumus. Šie sunkumai – tai: i) pirmenybės teikimas veiklai, vykdomai COSME programoje dalyvaujančiose ES nepriklausančiose šalyse, ir tai, kad šiose šalyse investicijų paklausa yra mažesnė, ir ii) laikas, kurio reikia susitarimams su fondais pasirašyti, – prieš pasirašant reikia įvykdyti sudėtingus išsamaus patikrinimo ir lėšų rinkimo procesus.

¹⁸ <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/43872>

2.2. B konkretus tikslas. Galimybės patekti į rinkas

COSME programos reglamente nustatyta, kad orientacinė 21,5 proc. viso 2014–2020 m. biudžeto sudaranti suma turėtų būti skirta galimybėms patekti į rinkas palengvinti. 2020 m. šiam konkrečiam tikslui buvo skirta iš viso 85 mln. EUR, t. y. apie 19,3 proc. viso tų metų COSME biudžeto.

Europos įmonių tinklas

Europos įmonių tinklas teikia aukštos kokybės pagalbą MVĮ inovacijų, partnerystės, veiklos tarptautinimo srityse ir taip padeda MVĮ augti, tapti atsparesnėms ir konkurencingesnėms. **Programos COSME 2020 m. biudžeto lėšomis bendrai finansuotos 2021 m. teiktos Europos įmonių tinklo paslaugos.** Tinklas veikė visose 27 ES valstybėse narėse ir kitose COSME programoje dalyvaujančiose šalyse¹⁹. Tinkle taip pat toliau kurtos ir plačiau taikytos naujos paslaugos, kuriomis remiamos MVĮ pastangos vykdyti skaitmenizaciją ir tapti tvarioms. COVID-19 krizė toliau darė poveikį verslo veiklai ir Europos įmonių tinklas įrodė gebantis pritaikyti savo paslaugas, kad padėtų MVĮ atremti naujus sunkumus ir išnaudoti naujas galimybes. Tinklas vis aktyviau padeda MVĮ šalinti vertės grandinės sutrikimus ir didinti jų atsparumą.

2021 m. Europos įmonių tinklo vykdytos veiklos (bendrai finansuotos iš 2020 m. biudžeto) rezultatai:

- Europos įmonių tinklas suteikė konsultacinės paramos paslaugų 37 925 MVĮ;
- teikiant Europos įmonių tinklo partnerystės paslaugas 2021 m. MVĮ klientams iš visų tinkle dalyvaujančių šalių padėta sudaryti daugiau nei **2 592** tarptautinės partnerystės sutartis su užsienio įmonėmis;
- Europos įmonių tinklo teikiamomis konsultavimo paslaugomis maždaug 7 000 klientų per metus padėta padidinti savo konkurencingumą ir inovacijas Europos lygmeniu;
- Europos įmonių tinklo skaitmeninės paslaugos pasiekė daugiau kaip 20 mln. MVĮ.

Vykdamas 2021 m. Europos įmonių tinklo klientų pasitenkinimo apklausą²⁰, 92 proc. respondentų savo atsakymuose patvirtino, kad yra patenkinti Europos įmonių tinklo teikiamomis paslaugomis.

Užtikrinta tvirta Europos įmonių tinklo ir programos „Horizontas 2020“, pagal kurią tinklas gavo finansavimą, kad galėtų teikti papildomas konkrečiai apibrėžtas inovacijų paslaugas MVĮ (neįeinančias į Europos įmonių tinklo COSME paslaugas)²¹, sinergija. Komisijos Vidaus rinkos, pramonės, verslumo ir MVĮ generalinis direktoratas (GROW GD) ir EASME taip pat bendradarbiavo įgyvendindami įvairias ES programas, skirtas Europos įmonių tinklo valdymui, koordinavimui ir mokymui.

¹⁹ Albanija, Armėnija, Bosnija ir Hercegovina, Islandija, Juodkalnija, Kosovas, Moldova, Serbija, Šiaurės Makedonija, Turkija ir Ukraina. 2020 m. sausio 31 d. Jungtinė Karalystė oficialiai išstojo iš ES. Tokiuose veiksniuose kaip Europos įmonių tinklas ji toliau dalyvavo iki programos pabaigos, tačiau valdymo struktūrose nebedalyvavo.

²⁰ Ši apklausa vykdyta nuo 2021 m. balandžio mėn. iki 2021 m. birželio mėn. pabaigos ir gautas 2 361 atsakymas.

²¹ Teikiant šias paslaugas EIC paramos gavėjams suteikta konkreti jų projektui įgyvendinti skirta parama, o ypač novatoriškoms įmonėms padėta stiprinti jų inovacijų valdymo gebėjimus.

Tarptautinės MVI skirtos intelektinės nuosavybės pagalbos tarnybos (Kinija, Pietryčių Azija, Lotynų Amerika ir Indija)

Tarptautinės MVI skirtos intelektinės nuosavybės pagalbos tarnybos padeda MVI tarptautinti savo veiklą, teikdamos joms ekspertų konsultacijas, kaip užtikrinti jų intelektinės nuosavybės teisių apsaugą Kinijoje, Pietryčių Azijoje, Lotynų Amerikoje ir Indijoje arba su šiomis šalimis susijusių jų intelektinės nuosavybės teisių apsaugą. Pagalbos tarnybos, be kitų paslaugų, teikia pirmines konsultacijas, su šiomis tikslinėmis rinkomis susijusius mokymus intelektinės nuosavybės naudojimo ir valdymo klausimais ir ES MVI teikia paramą intelektinės nuosavybės teisių srityje per tikslinėms rinkoms aktualius ryšių užmezgimo renginius. Pagalbos tarnybos taip pat bendradarbiauja su intelektinės nuosavybės teisių pagalbos tarnybomis, finansuojamomis pagal kitas ES programas²². Kinijoje, Pietryčių Azijoje ir Lotynų Amerikoje veikiančios MVI skirtos intelektinės nuosavybės pagalbos tarnybos iš viso atsakė į 3 962 pagalbos linijos užklausas ir surengė 440 mokymo sesijų arba internetinių seminarų, kuriuose dalyvavo šiek tiek daugiau kaip 6 500 dalyvių. Indijoje veikianti MVI skirta intelektinės nuosavybės pagalbos tarnyba siūlė panašias paslaugas ir veikė pagal atskirą sutartį.

ES ir Japonijos pramonės bendradarbiavimo centras

ES ir Japonijos pramonės bendradarbiavimo centras skatina ES ir Japonijos bendradarbiavimą pramonės, prekybos ir investicijų srityse ir prisideda prie ES ekonominės diplomatijos tos šalies atžvilgiu. Viena iš svarbių šio centro teikiamų paslaugų yra ekonominės partnerystės susitarimo srityje veikianti pagalbos tarnyba, kuri padeda ES įmonėms pasinaudoti ES ir Japonijos ekonominės partnerystės susitarimu (EPS)²³. Per dvejų metų laikotarpį, kuriuo iš COSME programos 2020 m. biudžeto buvo teikiamas finansavimas, centras surengė įvairių internetinių seminarų, įskaitant 27 seminarus EPS tema, kuriuose iš viso dalyvavo 1 478 dalyviai, 76 internetinius seminarus apie Japoniją ir eksporto į Japoniją klausimais (iš viso 2 857 dalyviai), 11 internetinių seminarų apie optimaliąją gamybą (502 dalyviai) ir internetinius seminarus svarbiausiomis ES politikos temomis. Be to, jis toliau vykdė pavyzdinę mainų programą „Vulcanus in Japan“ ir technologijų perdavimo pagalbos tarnybos veiklą, atliko politikos analizę ir per šį laikotarpį pateikė 33 rinkos ataskaitas. Europos Audito Rūmų specialiojoje ataskaitoje dėl MVI tarptautinimo ES ir Japonijos bendradarbiavimo centro paslaugos įvertintos teigiamai, konkrečiai nurodant jo paslaugų tęstinumą ir papildomumą, didelį paslaugų naudotojų pasitenkinimą ir sėkmingą bendradarbiavimą su Europos įmonių tinklu²⁴.

Viešieji pirkimai

Buvo imtasi kelių priemonių, kuriomis siekta didinti viešųjų pirkimų institucijų pajėgumus ir suteikti naujų galimybių MVI pradėti tiekti viešajam sektoriui novatoriškas, tvarias ir žiedines prekes, paslaugas ir darbus. Pagal 2020 m. biudžetą remiama viešųjų pirkėjų

²² Su tarptautine intelektinės nuosavybės pagalbos tarnyba Indijoje (COSME), Europos intelektinės nuosavybės teisių pagalbos tarnyba (programa „Horizontas 2020“), Afrikos intelektinės nuosavybės pagalbos tarnyba (Europos Sąjungos intelektinės nuosavybės tarnyba) ir „IP Key“ (Prekybos GD) organizuojant bendrus renginius intelektinės nuosavybės klausimais. Su Indijos, Europos ir Afrikos pagalbos tarnybomis jie turi bendrą interneto svetainę ir kaip ekspertinių žinių intelektinės nuosavybės srityje teikėjai dalyvavo tarptautinėse ES misijose „Gateway“ ir „Business Avenues“ (finansuojamose pagal užsienio politikos iniciatyvą) ir žiedinės ekonomikos misijose (Aplinkos GD).

²³ Jis įsigaliojo 2019 m. vasario 1 d. Žr. https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/japan/eu-japan-agreement/eu-japan-agreement-chapter-chapter_en

²⁴ Europos Audito Rūmų specialioji ataskaita Nr. 07/2022 „MVI tarptautinimo priemonės. Paramos veiksmai daug, bet jie iki galo nesuderinti ir nekoordinuojami“. Ji apėmė 2014–2020 m. finansinį laikotarpį.

bendruomenės platforma²⁵ pradėjo veikti 2023 m. balandžio mėn. Ja remiamas 10 stambiųjų pirkėjų grupių bendradarbiavimas siekiant surinkti bendrą informaciją apie konkrečius viešųjų pirkimų poreikius (įskaitant dirbtinio intelekto ir saulės baterijų plokščių poreikius). **Inovacinių sprendimų viešųjų pirkimų bendro finansavimo schema** padeda didelėms viešųjų pirkimų institucijoms įgyti vertingos patirties vykdant inovacijų ikiprekybinius viešuosius pirkimus dalyvaujant viename iš dviejų vykdomų projektų. Juose dalyvaujančioms institucijoms suteikiamos gairės įvairiais inovacinių sprendimų viešųjų pirkimų procedūrų rengimo ir įgyvendinimo etapais bei dėl galimos atkartojimo veiklos. Viename iš šių projektų daugiausia dėmesio skiriama sveikatos priežiūros sektoriui.

2.3. C konkretus tikslas. Pagrindinių sąlygų ir konkurencingumo gerinimas

COSME programos reglamente nustatyta, kad maždaug 11 proc. viso 2014–2020 m. biudžeto turėtų būti skirta pagrindinėms sąlygoms ir konkurencingumui gerinti. 2020 m. šiam tikslui skirta 47,9 mln. EUR, t. y. 10,9 proc. viso COSME biudžeto.

Klasteriai

Iš 2020 m. biudžeto buvo remiamos keturios pagrindinės klasteriams skirtos priemonės: Europos klasterių bendradarbiavimo platforma, kurioje teikiamos įvairios paslaugos ir priemonės, skirtos klasterių gebėjimų stiprinimui ir jų tinklų kūrimui remti, dvi klasterių tarptautinimo rėmimo schemas, iš kurių viena skirta gynybos ir saugumo sektoriui²⁶, ir Europos klasterių kompetencijos programa, pagal kurią teikiamos gebėjimų stiprinimo paslaugos ir trumpalaikių klasterių mainų sistema. Pagal schemą „Clusters Go International“ 12 dotacijų skirta konsorciams, apimantiems 64 klasterius ir verslo paramos organizacijas iš 17 ES / COSME šalių. Kai kuriose iš jų daugiausia dėmesio skiriama klimato tikslams (žr. 4 priedą).

Kadangi klasterių projektai paprastai truko 3–4 metus, daugelis jų vis dar buvo vykdomi prasidėjus Rusijos agresijai Ukrainoje. Vykdamas kai kuriuos iš šių projektų teikiama **parama Ukrainos verslininkams**. Pavyzdžiui, Europos klasterių bendradarbiavimo platforma sukūrė **ES klasterių paramos Ukrainai forumą**, kad remiantis partnerių Ukrainoje prašymais per Europos klasterius būtų surinkta, patikrinta ar patvirtinta pagalba. Europos klasterių bendradarbiavimo platforma taip pat atliko tyrimą, kuriuo siekta gauti informacijos apie sutrikdytas tiekimo grandines. Be to, pagal klasterių kompetencijos projektą „BRIGHT“ įvyko šešių Ukrainos klasterių aljanso atstovų delegacijos (dėl karo visą delegaciją sudarė moterys) penkių dienų trukmės mainai pagal programą „ClusterXchange“.

Turizmas, mados pramonė ir gyvenimo būdo sektorius

Šiuo metu pagal 2020 m. biudžetą remiamais **turizmo** sektoriaus projektais MVĮ padedama aktyviau naudotis skaitmenizacija, inovacijomis, naujomis technologijomis ir pažangiuoju turizmu stiprinant jų tarpvalstybinį bendradarbiavimą, visų pirma jų ryšius su tarpvalstybinėmis inovacijų ekosistemomis. Šie projektai apima tiesioginę finansinę paramą MVĮ mokymui ir pagalbai pritaikant savo verslo procesus. Šiuo metu vykdomi 9 projektai 25

²⁵ [Homepage | Public Buyers Community \(europa.eu\)](#).

²⁶ Šiais projektais remiamas tarpvalstybinis ir tarpsektorinis Europos klasterių bendradarbiavimas siekiant parengti bendrą internacionalizavimo strategiją ir remti MVĮ tarptautinimą už Europos ribų.

šalyse²⁷ ir juose dalyvauja 73 organizacijos partnerės. Kai kuriais iš šių projektų taip pat remiami tvarumo ir klimato tikslai.

Projektu WORTH, finansuojamu iš COSME programos 2020 m. biudžeto, siekiama stiprinti mados pramonėje ir gyvenimo būdo sektoriuje veikiančių MVĮ inovacijų pajėgumus ir konkurencingumą ir padėti joms pereiti prie neutralaus poveikio klimatui ir skaitmeninės lyderystės²⁸. Juo remiama tarptautinė dizainerių, MVĮ, gamintojų ir technologijų tiekėjų partnerystė siekiant plėtoti novatoriškas, tvarias ir į dizainą orientuotas verslo idėjas. Įgyvendinant partnerystes galima naudotis inkubacine programa, trečiųjų šalių finansine parama (10 000–20 000 EUR), konsultuojamuoju ugdymu, teisinėmis konsultacijomis intelektinės nuosavybės teisių klausimais ir parama tinklų kūrimui. Iš atsiliepimų į pirmąjį kvietimą teikti paraiškas dėl partnerysčių (trečiųjų šalių finansavimas), orientuotų į europinį bauhausą, atrinktos 65 partnerystės. Šioms partnerystėms skirta 10 mėnesių inkubacinė programa apėmė 975 valandas pritaikytos mentorystės, 9 praktinius seminarus (iš jų 5 seminarai vykdyti internetu) ir 52 internetinius pagrindinio ugdymo vadovavimo modulius ir seminarus. Šiuo metu vykdomos atrankos procedūros antrajam kvietimui teikti paraiškas dėl partnerystės.

Parama vertinant šalių rezultatus įgyvendinant Smulkiojo verslo aktą ir taikant MVĮ strategijos principus. Administracinis susitarimas su Jungtiniu tyrimų centru ir dėl „Eurobarometro“ tyrimu

Buvo sudarytas administracinis susitarimas su Komisijos Jungtiniu tyrimų centru (JRC) siekiant gauti mokslinę paramą vertinant ES valstybių narių rezultatus įgyvendinant Smulkiojo verslo aktą ir taikant MVĮ strategijos principus. JRC nustatė rodiklių rinkinį, grindžiamą 10 aspektų, apibrėžtų kartu su Vidaus rinkos, pramonės, verslumo ir MVĮ generaliniu direktoratu, ir atliko susijusių duomenų kokybės kontrolę. Projektas pradėtas 2020 m., o jo rezultatai panaudoti 2021 m. liepos mėn. paskelbtose MVĮ rezultatų informacijos suvestinėse pagal šalį ir metinėje ataskaitoje²⁹. Šios informacijos suvestinės ir ataskaitos nuolat naudojamos formuojant MVĮ politiką.

2022 m. greitoji „Eurobarometro“ apklausa dėl MVĮ, finansuojamų iš COSME 2020 m. biudžeto, buvo skirta išteklių naudojimo efektyvumui ir žaliosioms rinkoms. Daugiau informacijos pateikta 4 punkte.

MVĮ atstovai, MVĮ asamblėja ir internetinis meistriškumo seminaras Lisabonoje organizuojamame renginyje „Web Summit“

2020 m. buvo teikiamos paslaugos siekiant organizuoti: i) keturis MVĮ atstovų tinklo³⁰ (valstybių narių nacionalinių administracijų atstovų) susitikimus; ii) 2020 m. MVĮ asamblėją (virtualų suinteresuotųjų subjektų renginį, kuriame internetu dalyvavo 984 atstovai) ir iii) 2020 m. gruodžio mėn. internetinį meistriškumo seminarą Lisabonoje vykusiame renginyje „Web Summit“, kuriame dalyvavo daugiau kaip 200 dalyvių³¹. Šių renginių metu gauta

²⁷ Albanijoje, Belgijoje, Bulgarijoje, Čekijoje, Danijoje, Graikijoje, Islandijoje, Ispanijoje, Italijoje, Jungtinėje Karalystėje, Juodkalnijoje, Kipre, Kroatijoje, Lenkijoje, Maltoje, Nyderlanduose, Prancūzijoje, Portugalijoje, Rumunijoje, Serbijoje, Slovakijoje, Slovėnijoje, Suomijoje, Vengrijoje ir Vokietijoje.

²⁸ Įskaitant tokias sritis, kaip mada ir tekstilė, avalynė, oda ir kailiai, baldai / namų dekoravimas ir (arba) interjero dizainas, juvelyriniai dirbiniai ir aksesuarai.

²⁹ https://single-market-economy.ec.europa.eu/smes/sme-strategy/sme-performance-review_en

³⁰ 2020 m. birželio mėn. (internetu, 46 dalyviai), 2020 m. spalio mėn. (internetu, 83 dalyviai), 2020 m. lapkričio mėn. (internetu per MVĮ asamblėją, 67 dalyviai) ir 2020 m. gruodžio mėn. (internetu, 72 dalyviai).

³¹ Pradiniai fizinės konferencijos Berlyne planai dėl su COVID-19 susijusių izoliavimo priemonių tapo virtualiu renginiu.

vertingų gairių ir patarimų, kuriais galima remtis formuojant MVI politiką, įskaitant paramą MVI atstovų tinklui rengiant jo 2020 m. metinę ataskaitą ir rekomendacijas dėl veiksmų³².

Kampanija „Verslui atvira ES“ – naujas MVI kelrodis³³

2021 m. gegužės mėn. surengtas įvadinis renginys, baigiamasis renginys ir šeši internetiniai seminarai, finansuojami iš COSME programos 2020 m. biudžeto, siekiant įmonėms ir suinteresuotiesiems subjektams suteikti praktinės informacijos apie ES programas ir paramos priemones tokiose srityse kaip intelektinė nuosavybė, galimybės gauti finansavimą, tarptautinė prekyba ir bendroji rinka. Kiekvieno internetinio seminaro dalyvių skaičius svyravo nuo 206 iki 370 dalyvių ir viršytas bendras 650 dalyvių tikslas, o po renginio atliktoje apklausoje 80 proc. dalyvavusių respondentų pateikė teigiamus atsiliepimus³⁴.

2.4. D konkretus tikslas. Verslumo ir verslumo kultūros skatinimas

COSME programos reglamente numatyta, kad orientacinė 2,5 proc. viso 2014–2020 m. biudžeto sudaranti suma turėtų būti skirta verslumui ir verslumo kultūrai skatinti. 2020 m. šiam tikslui buvo išleista 3,6 mln. EUR³⁵ ³⁶, t. y. 0,8 proc. viso COSME biudžeto.

Mergaičių ir moterų skaitmeninių ir verslumo gebėjimų stiprinimas (ESTEAM)³⁷

Šiuo iš COSME 2020 m. biudžeto remiamu projektu siekiama stiprinti mergaičių ir moterų skaitmeninius ir verslumo gebėjimus ir didinti jų pasitikėjimą savimi. Jis bus vykdomas iki 2024 m. pabaigos. 2022 m. gegužės mėn. įvyko merginoms skirtas renginys, kuriame dalyvavo 203 dalyvės ir kurio metu suorganizuota 15 vietos lygmens praktinių seminarų, daugiausia dėmesio skiriant problemų sprendimui, konkrečių atvejų nagrinėjimui ir idėjos pristatymo pratyboms. 2022 m. birželio mėn. įvyko pirmasis ESTEAM moterų festivalis, kurio metu organizuota plenarinė sesija ir praktiniai seminarai verslumo ir skaitmeniniams įgūdžiams ugdyti. Mentorystės paslaugos buvo teikiamos iki 2022 m. pabaigos.

Europos socialinės ekonomikos misijos

Europos socialinės ekonomikos misijos grįstos sėkmingos 2018 m. bandomosios iniciatyvos patirtimi. Vykdam šį tolesnį projektą, finansuojamą iš COSME programos 2020 m. biudžeto, surengta įvairių praktinių seminarų, kuriuose dalyvavo įvairūs socialinės ekonomikos suinteresuotieji subjektai, siekiant plėtoti tarpregioninį bendradarbiavimą dalijantis geriausios praktikos pavyzdžiais ir juos atkartojant, taip pat tarpregioninį

³² Šioje ataskaitoje apžvelgiamos naujausios MVI veiklos rezultatų tendencijos Europoje ir rekomendacijos dėl veiksmų <https://ec.europa.eu/transparency/expert-groups-register/core/api/front/expertGroupAdditionalInfo/40291/download>. 2020 m. lapkričio mėn. ji buvo pateikta Konkurencingumo tarybai (žr. Konkurencingumo (vidaus rinka, pramonė, moksliniai tyrimai ir kosmosas) taryba – Taryba europa.eu).

³³ https://commission.europa.eu/events/eu-open-business-new-compass-smes-2021-05-26_en

³⁴ Į klausimus „Ar internetinis seminaras jus įkvėpė?“, „Ar po jo ketinate imtis kokių nors veiksmų?“, „Ar jis atliepė jūsų lūkesčius?“, „Ar rekomenduotumėte jį kitiems?“ (vidutiniškai) 80 proc. respondentų atsakė „taip“ arba „greičiausiai taip“.

³⁵ 2020 m. ši suma buvo mažesnė dėl 2019 m. pagal programą „Erasmus jauniems verslininkams“ pateikto kvietimo teikti pasiūlymus.

³⁶ Be to, 2020 m. didesnė pirmenybė buvo teikiama finansinėms priemonėms (joms buvo skirta 66 proc. COSME biudžeto, nors tikslinė dalis programos įgyvendinimo laikotarpiu buvo 60 proc.). Finansinėmis priemonėmis taip pat remti verslumo tikslai.

³⁷ Daugiau informacijos rasite [projekto interneto svetainėje](https://eismea.ec.europa.eu/esteam-fests-and-communities-girls-and-women_en) ir pirmųjų dviejų ESTEAM festivalių vaizdo įrašuose (https://eismea.ec.europa.eu/esteam-fests-and-communities-girls-and-women_en).

mokymąsi. Paramą gavo 88 organizacijos iš 27 ES / COSME šalių. Surengta daugiau kaip 60 socialinės ekonomikos misijų praktinių seminarų, kuriuose dalyvavo apie 2 500 dalyvių ir pateikta 350 gerosios praktikos pavyzdžių. Vykdam projektus taip pat pateikta rekomendacijų, kaip gerinti regioninę ir (arba) vietos socialinę ekonomiką, ir sukurta galimybių ir paskatų būsimoms partnerystėms.

3. Paramos priemonės ir administracinės išlaidos

COSME programos paramos priemonės finansuojamos pagal biudžeto eilutę 02 02 01. 2020 m. paramos priemonėms buvo skirta 6,2 mln. EUR.

Buvo rengiamos konferencijos ir suinteresuotųjų šalių susitikimai iššūkiams, su kuriais susiduriama skirtinguose pramonės sektoriuose, aptarti. Kitos paramos priemonės buvo susijusios su analitiniu darbu, pavyzdžiui, tyrimais, kuriais siekta padėti formuoti politiką, ir informaciniais įrankiais, kuriais MVĮ teikiama praktinė parama.

Tyrimu dėl **komercinių paslapčių teisinės apsaugos duomenų ekonomikos sąlygomis**³⁸ suteikta vertingos paramos formuojant politiką, susijusią su tuo, kaip teisinė komercinių paslapčių apsauga gali padėti sukurti saugią aplinką įmonėms dalytis duomenimis, ypač strateginiuose Europos duomenų ekonomikos sektoriuose. Jis apima 13 atvejų tyrimus, kuriuose pateikiama vertingų pavyzdžių, kaip įmonės valdo savo komercines paslaptis. Daugelis šio tyrimo rodiklių buvo viršyti, tačiau tarpiniuose etapuose susidurta su tam tikrais sunkumais (dėl to, kad kai kurie duomenys yra neskelbtini, atsakymų į klausimynus skaičius buvo mažesnis už tikslinį jų skaičių, o dėl su COVID-19 susijusių problemų reikėjo šiek tiek pakeisti terminus).

Vidutinės kapitalizacijos įmonių tyrimas

Kadangi veiklą plečiančios įmonės ir vidutinės kapitalizacijos įmonės nepatenka į EK MVĮ apibrėžtį³⁹, dažnai MVĮ paramos schemas joms netaikomos. Šio tyrimo tikslas buvo surinkti informaciją apie vidutinės kapitalizacijos įmones (statistiką ir informaciją apie vidutinės kapitalizacijos įmonių ypatumus bei kliūti, su kuriomis jos susiduria vykdydamos verslą ir plėtodamos veiklą) ir įvertinti galimą poreikį parengti specialią politiką šioms įmonėms remti ir toliau išnaudoti jų gebėjimus kurti darbo vietas. Galutinė ataskaita paskelbta 2022 m. lapkričio mėn.⁴⁰ ir išplatinta atitinkamiems suinteresuotiesiems subjektams.

Administracinės išlaidos sudarė 3 proc. 2020 m. biudžeto. Jos apėmė ekspertų susitikimų, informavimo ir komunikacijos priemonių išlaidas ir Komisijos (Vidaus rinkos, pramonės, verslumo ir MVĮ GD) išlaidas (3,3 mln. EUR), susijusias su IT tinklais ir kita technine ir administracine pagalba. EASME vykdomosios įstaigos veiklai užtikrinti skirtą įnašą iš programos biudžeto sudarė 9,9 mln. EUR.

4. Indėlis siekiant klimato srities tikslų, darnaus vystymosi tikslų, skaitmeninių tikslų ir lyčių lygybės tikslų

Toliau glaustai paaiškinama, kaip vykdam COSME programą prisidedama prie šių tikslų įgyvendinimo, ir pateikiama veiksnių, kuriais prisidedama prie kiekvieno tikslo, pavyzdžių. **Daugiau informacijos apie programos indėlį siekiant šių sričių integravimo tikslų pateikta 4 priede.**

³⁸ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/c0335fd8-33db-11ed-8b77-01aa75ed71a1/language-en/format-PDF/source-267469968>

³⁹ [2003 m. gegužės 6 d. Komisijos rekomendacija 2003/361/EB dėl labai mažų, mažųjų ir vidutinių įmonių apibrėžties.](#)

⁴⁰ <https://www.esri.ie/system/files/publications/BKMNEXT429.pdf>

Vertinama, kad COSME programos **inašas siekiant klimato aspekto integravimo tikslo**, kuris turi būti įtrauktas į visas Komisijos programas (2014–2020 m. tam skirta iš viso 20 proc. ES biudžeto) sudarė 25,6 mln. EUR (6 proc. 2020 m. finansinio asignavimo). Kokių tikslų mastu dauguma COSME programos priemonių prisidėjo prie klimato aspekto integravimo tikslo⁴¹, nėra stebima, tačiau pagal daugelį projektų ir priemonių tam tikras dėmesys šiam tikslui skiriamas. Paminėtini pavyzdžiai – augimui skatinti skirta nuosavo kapitalo priemonė, Europos įmonių tinklas, įvairūs klasteriams skirti paramos veiksmai, įskaitant klasterių tarptautinimą, ir projektu WORTH įgyvendinama partnerystė, kuria siekiama didinti MVĮ konkurencingumą ir inovacinius pajėgumus gyvenimo būdo pramonėje.

Taip pat buvo atlikta greitoji „Eurobarometro“ apklausa, skirta konkrečiai MVĮ išteklių naudojimo efektyvumui ir žaliosioms rinkoms, ir netrukus bus baigta rengti **Europos neutralaus poveikio klimatui pramonės konkurencingumo rezultatų suvestinė (CIndECS)**, rengiama pagal administracinį susitarimą su Jungtiniu tyrimų centru. Šio darbo rezultatais jau remiamasi vykdant keletą svarbių politikos iniciatyvų, įskaitant Švarios energijos technologijų stebėjimo centro pagrindžiamąsias ataskaitas ir Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės aktą. Daugiau informacijos pateikiama 4 priede.

Daugeliu COSME programos priemonių **padedama siekti Darnaus vystymosi darbotvarkėje iki 2030 m. nustatytų darnaus vystymosi tikslų (DVT)**. Visų pirma Europos įmonių tinklas ir socialinės ekonomikos misijos padeda siekti 8-ojo DVT (deramas darbas ir tvarus ekonomikos augimas). 9-ojo DVT (įtrauki ir tvari pramonė, inovacijos ir atspari infrastruktūra) siekiama vykdant Europos įmonių tinklo veiklą, įgyvendinant klasterių kompetencijos projektus ir turizmo rėmimo priemones (taip pat žr. toliau pateiktą informaciją apie skaitmenizaciją). 12-ojo DVT (darnūs vartojimo ir gamybos modeliai) siekiama, be kita ko, įgyvendinant projektą WORTH, skirtą gyvenimo būdo pramonei.

Taip pat yra keletas **COSME priemonių, kuriomis prisidedama prie skaitmenizacijos tikslų įgyvendinimo**. Tai, be kita ko, projektai, kuriais siekiama skatinti skaitmenizaciją, inovacijas ir naujų technologijų diegimą turizmo sektoriuje, ir projektai inovacinių sprendimų viešųjų pirkimų srityje, kuriais siekiama padėti valdžios institucijoms įsigyti ikikonkurencines inovacijas tokiose srityse kaip dirbtinis intelektas, ir klasterių projektai, kuriais siekiama skatinti žemės ūkio maisto produktų, automobilių, tekstilės ir tiksliosios medicinos pramonės šakų kryžmaveiką ir keitimąsi patirtimi, susijusia su skaitmeninėmis technologijomis.

Nors COSME programos reglamente konkretaus su **lytimi** susijusio uždavinio ar tikslo numatyta nėra, pagal šią programą remiamomis priemonėmis siekiama užtikrinti, kad būtų laikomasi lyčių lygybės principų ir atsižvelgiama į lyčių aspektą. Vykdant 2.4 punkte minėtą ESTEAM projektą siekiama skatinti mergaičių ir moterų verslininkų skaitmeninius ir verslumo gebėjimus ir pasitikėjimą savimi. Taip pat turima duomenų apie finansinių priemonių naudos gavėjas ir projektų koordinatorės.

5. Išvados

Tiek išipareigojimų prisiėmimo, tiek mokėjimų atlikimo atžvilgiu veiklos biudžeto įvykdymo lygis siekė 99 proc. Todėl išipareigojimų įvykdymo lygis išlieka aukštas ir tai rodo, kad, palyginti su praėjusiais metais, pagerėjo mokėjimų iš veiklos biudžeto vykdymas.

⁴¹ Pagal daugelį COSME programos priemonių numatyta tam tikra parama su klimatu susijusiems tikslams. Vis dėlto, kadangi šis tikslas visada būdavo įtraukiamas į platesnį konkurencingumo tikslą, atskiras biudžetas priemonių klimato komponentui paprastai nebūdavo skiriamas.

Galimybė gauti finansavimą buvo vienas pagrindinių tikslų ir jam teko 66 proc. įvykdyto biudžeto. 2020 m. įgyvendinant COSME programos paskolų garantijų priemonę finansų tarpininkams sudarytos sąlygos toliau teikti finansinę paramą toms MVĮ, kurios vertinamos kaip rizikingesnės ir kurioms sudėtinga gauti finansavimą skolintomis lėšomis. Apskritai tikimasi, kad pagal COSME programos paskolų garantijų priemonę programos vykdymo laikotarpiu bus suteikta daugiau kaip 67 mlrd. EUR finansavimo. Kalbant apie COSME augimui skatinti skirtą nuosavo kapitalo priemonę, investicijų į MVĮ jų augimo ir plėtros etapu rodikliai buvo pakankamai geri, kad būtų pasiekti pradiniai ilgalaikiai tikslai. Įgyvendinant tikslus buvo atsižvelgta į konkrečius sunkumus, susijusius su šios priemonės taikymu.

Vykdam 2020 m. darbo programą buvo toliau daroma pažanga įgyvendinant vieną iš pagrindinių programos laikotarpio vidurio vertinimo rekomendacijų: daugiau dėmesio sutelkti į platesnio masto, strateginius veiksmus ir kartu užtikrinti tam tikrą lankstumą, kad būtų galima išbandyti naujas idėjas. Pavyzdinės iniciatyvos, pavyzdžiui, Europos įmonių tinklas, programa „Erasmus jauniems verslininkams“ ir finansinės priemonės, sudarė 75 proc. COSME programos 2020 m. biudžeto įsipareigojimų.

2021 m. Europos įmonių tinklas (bendrai finansuojamas iš 2020 m. biudžeto) 37 925 MVĮ suteikė pridėtinę vertę kuriančias konsultavimo paslaugas⁴², kad padidintų jų tarptautinį konkurencingumą ir tvarumą. Tinklo skaitmeninės paslaugos pasiekė daugiau kaip 20 mln. MVĮ. Tinklas taip pat teikė vertingą paramą MVĮ per visą COVID-19 krizę, prireikus pritaikydamas savo paslaugas ir paslaugų teikimo modelius.

Vykdam daugelį kitų programos veiksmų pasiekta gerų rezultatų ir užtikrinta paslaugų kokybė. Pavyzdžiui, ES ir Japonijos centras teikė įvairių paslaugų, skirtų padėti MVĮ užsiimti verslu bendradarbiaujant su Japonijos subjektais, ir su ekonomine diplomatija susijusias paslaugas. Tarptautinės MVĮ skirtos intelektinės nuosavybės pagalbos tarnybos teikė MVĮ vertingų patarimų, organizavo mokymus ir renginius intelektinės nuosavybės klausimais, susijusiais su Kinija, Pietryčių Azija, Lotynų Amerika (įskaitant 440 mokymo sesijų, kuriose dalyvavo 6 569 dalyviai) ir Indija.

Mažesniais veiksmais taip pat teikta naudingos paramos siekiant padėti MVĮ diegti inovacijas ir didinti jų konkurencingumą bei tvarumą. Pavyzdžiui, pagal pirmąjį kvietimą teikti paraiškas dėl partnerystės kūrimo įgyvendinant mados pramonės ir gyvenimo būdo sektoriams skirtą projektą WORTH paremtos 65 dizainerių, MVĮ, gamintojų ir technologijų tiekėjų partnerystės įgyvendinant 10 mėnesių inkubacinę programą, kuri apėmė 975 val. konkretiems poreikiams pritaikytos mentorystės. Paskelbti papildomi kvietimai teikti paraiškas dėl partnerystės kūrimo, kad ši parama būtų teikiama toliau. Keletas projektų vykdyta bendradarbiaujant ir su viešųjų pirkimų institucijomis; jais siekta suteikti MVĮ naujų galimybių tiekti novatoriškus produktus ir paslaugas viešajam sektoriui.

Ne mažiau svarbu tai, kad atlikus kelis pagal programą finansuotus tyrimus, įskaitant parengus Europos neutralaus poveikio klimatui pramonės konkurencingumo rezultatų suvestinę (CIndECS), atlikus tyrimą dėl komercinių paslapčių teisinės apsaugos duomenų ekonomikos aplinkybėmis ir vidutinės kapitalizacijos įmonių tyrimą, gauta vertingų išvadų ir atlikta patikima analizė, kurios buvo naudojamos politikos formavimo darbui remti.

⁴² Šios MVĮ įvairiais laikotarpiais gavo įvairių paslaugų, pritaikytų jų konkretiems poreikiams. Vienas pagrindinių Europos įmonių tinklo paslaugų teikimo modelio aspektų – ilgalaikių santykių su MVĮ užmezgimas ir parama joms vidutiniu laikotarpiu, siekiant padėti joms spręsti visas problemas, uždavinius ir pasinaudoti visomis atsirandančiomis galimybėmis.

COSME programa taip pat pasirodė esanti veiksminga padedant MVĮ spręsti naujus uždavinius. Vykdamas kai kuriuos pagal 2020 m. biudžetą remiamus veiksmus ir projektus, įskaitant Europos įmonių tinklą, pradėtos teikti specialios paslaugos, kuriomis siekiama padėti MVĮ spręsti su COVID-19 krize susijusius klausimus. Daugelio COSME projektų trukmė – 3–4 metai. Nuo 2022 m. nedideliame skaičiui vykdomų projektų, finansuojamų iš 2020 m. biudžeto, poveikį daro **Rusijos karinė agresija Ukrainoje**. Prireikus patvirtintas šių projektų trukmės pratęsimas, taip pat patikslinant jų su veikla susijusius aspektus, kad būtų atsižvelgta į krizės sąlygas. Vienas iš pavyzdžių – projektas P2GREEN-EST, kuriuo siekiama padėti ES MVĮ dalyvauti viešuosiuose pirkimuose už ES ribų ir kurio tikslinė rinka yra nurodyta Ukraina⁴³. Pastaruoju metu kai kurie COSME programos 2020 m. projektai, vykdyti prasidėjus Rusijos agresijai Ukrainoje, pritaikė savo paslaugas taip, kad ES įmonėms būtų padedama spręsti susijusius uždavinius, pavyzdžiui, problemas tiekimo grandinėse, o Ukrainos įmonėms būtų pasiūlyta tam tikra parama (žr. 2.3 punktą).

Optimizuotos sąsajos su kitomis ES programomis ir fondais. Pavyzdžiui, COSME paskolų garantijų priemonei papildomai skirta 714 mln. EUR dėl iš Europos strateginių investicijų fondo EIF suteiktos 1 mlrd. EUR garantijos. Ši suma buvo naudojama su likvidumo problemomis dėl COVID-19 krizės susiduriančioms MVĮ remti. Europos įmonių tinklas kūrė sąsajas su programa „Horizontas 2020“, Europos inovacijų taryba (EIC) ir įvairiomis ES programomis bei paramos schemomis. Taip pat yra keletas bendradarbiavimo su vykdomais arba ankstesniais COSME projektais pavyzdžių. Tai visų pirma tokie projektai, kaip Europos įmonių tinklas, projektas WORTH ir keletas viešųjų pirkimų veiksmų.

Bus tęsiama nuo 2020 m. taikomų COSME priemonių stebėseną, ypatingą dėmesį skiriant priemonėms, kurių įgyvendinimo tvarkaraštis buvo pakeistas dėl COVID-19, ir atvejams, kai buvo nustatytos konkrečios problemos. Vykdamas reguliarią stebėseną taip pat užtikrinta, kad biudžetas būtų perskirstytas sėkmingiausiai veiklai, dėl kurios teikta daugiau paraiškų. Pavyzdžiui, 815 107 EUR iš likusių 2020 m. darbo programos lėšų skirta projektams iš rezervo sąrašo, sudaryto kviečiant teikti pasiūlymus turizmo srityje, kuriais siekiama skatinti šio sektoriaus skaitmenizaciją, inovacijų ir naujų technologijų diegimą šiame sektoriuje. Kitas pavyzdys – lėšų perkėlimas iš COSME augimui skatinti skirtos nuosavo kapitalo priemonės į COSME paskolų garantijų priemonę.

Atliekant šią stebėseną įgyta patirtimi taip pat bus naudojamosi rengiant priemones vėlesniems metams, visų pirma atliekant darbą, kuriuo siekiama užtikrinti geresnį pavyzdinių veiksmų tęstinumą⁴⁴, ir tęsiant darbą, susijusį su šiuo metu rengiama 2024 m. MVĮ ramsčio darbo programa.

Apskritai COSME programos 2020 m. priemonės įgyvendinamos tinkamai, kad būtų pasiekti jų tikslai. Daugelio priemonių tikslai jau pasiekti, o tie projektai, kuriuos paveikė COVID-19 krizė, vėl vykdomi, kaip planuota. Pagal programą remiamomis priemonėmis toliau skatinamas konkurencingumas, augimas ir užimtumas, o daugelis programos projektų, visų pirma Europos įmonių tinklas ir klasterių rėmimo priemonės, sugebėjo patenkinti kintančius MVĮ poreikius ir lanksčiai reaguoti į naujus iššūkius.

⁴³ Kadangi prasidėjus karui šiam projektui buvo padarytas didelis poveikis, susitarimas dėl dotacijos buvo išaldytas. Po kelių mėnesių iš naujo įvertinus padėtį, susitarimas dėl dotacijos buvo iš dalies pakeistas įtraukiant papildomą ES nepriklausančią tikslinę šalį, kad būtų galima atnaujinti projekto veiklą.

⁴⁴ Dabar jie remiami pagal bendrosios rinkos programos MVĮ ramstį. Pažymėtina, kad Europos įmonių tinklas, programa „Erasmus jauniems verslininkams“ ir bendros klasterių iniciatyvos šiuo metu yra daugiamečiai veiksmas, kuriems bendrasis finansavimas skiriamas iki 2024 m., taip siekiant užtikrinti didesnę šių paslaugų tęstinumą vidutiniu laikotarpiu. Taip pat žr. šių išvadų trečią pastraipą.

1 priedas. COSME programos 2020 m. biudžeto vykdymas
(visos sumos išreikštos eurais)

Biudžeto eilutė		Išipareigojimai			Mokėjimai		
		<i>visi finansavimo šaltiniai</i>			<i>visi finansavimo šaltiniai</i>		
		Pirminis biudžetas	Įvykdytas biudžetas	Įvykdymas %	Mokėjimams skirti akreditavai	Atliktas mokėjimas	Įvykdymas %
02 02 02	Galimybės gauti finansavimą	290 041 750	290 041 750	100 %	333 931 327	328 837 656	98 %
02 02 01	Galimybės patekti į rinkas, verslo aplinka ir verslumas						
	įgyvendinta GROW	10 049 697	10 026 133	100 %	8 901 623	8 878 059	100 %
	pavesta EASME	126 489 262	123 066 819	97 %	132 390 902	132 390 902	100 %
	Iš viso	136 538 959	133 092 952	97 %	141 292 525	141 268 961	100 %
02 01 04 0 1	Administracinis biudžetas	3 619 046	3 333 968	92 %	3 619 046	1 033 829	29 %
02 01 06 0 1	EASME – administracinis (veiklos) biudžetas	10 330 544	9 916 195	96 %	10 330 544	9 916 195	96 %
	Visas biudžetas	440 530 299	436 384 865	99 %	489 173 442	481 056 641	98 %

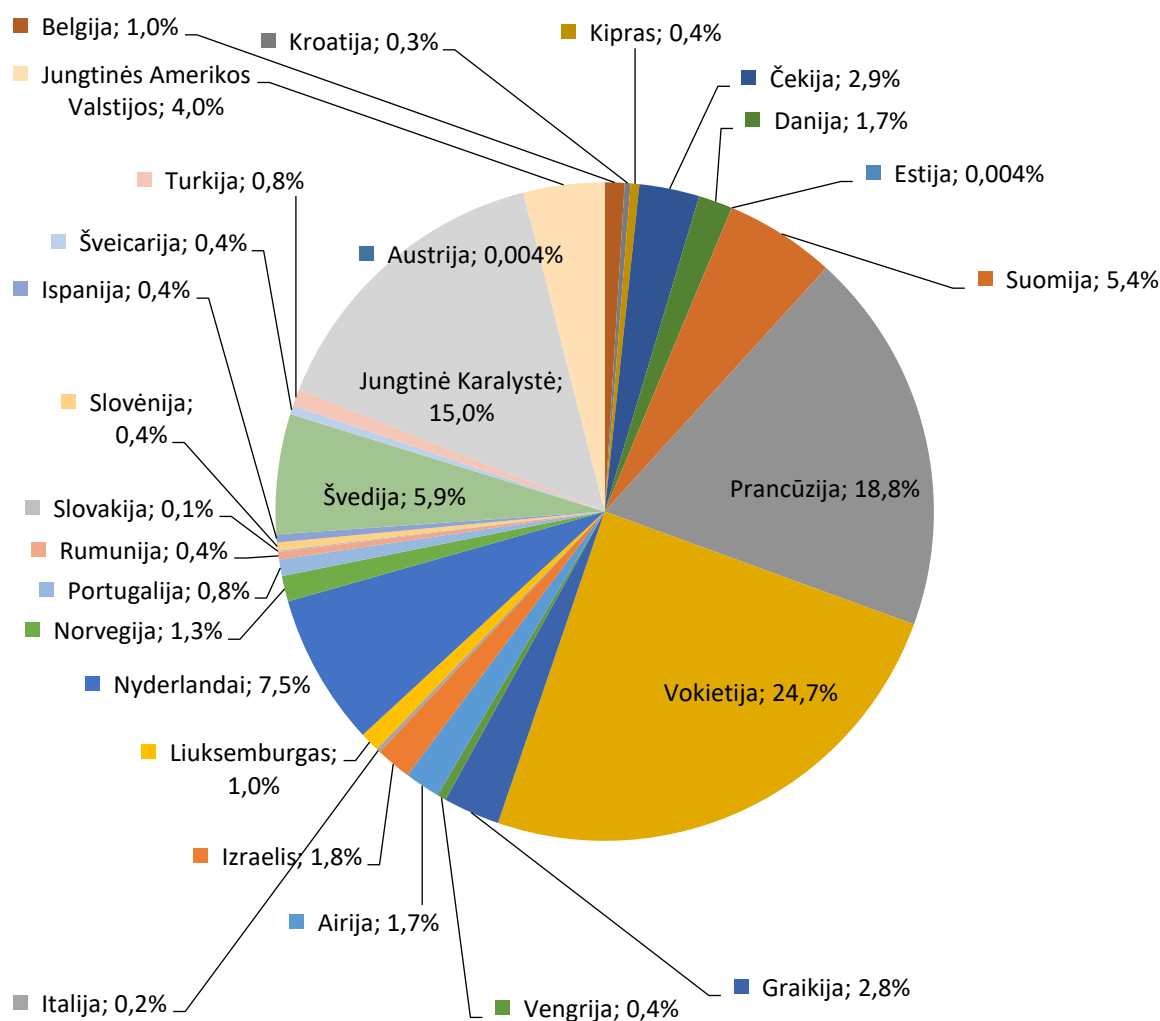
2 priedas. Informacija apie šalis

1. Finansinės priemonės

Toliau pateiktose diagramose parodytas geografinis MVI gautos finansinės paramos pasiskirstymas pagal šalis. Informacija apie šalis yra bendras rezultatas, pagrįstas visais 2014–2020 m. išsipareigojimais. Finansinių priemonių atveju dėl jų įgyvendinimo struktūros metiniai išsipareigojimai pridedami prie bendrų rezultatų, kurie grindžiami ir ankstesnių metų biudžeto išsipareigojimais.

Augimui skatinti skirta nuosavo kapitalo priemonė

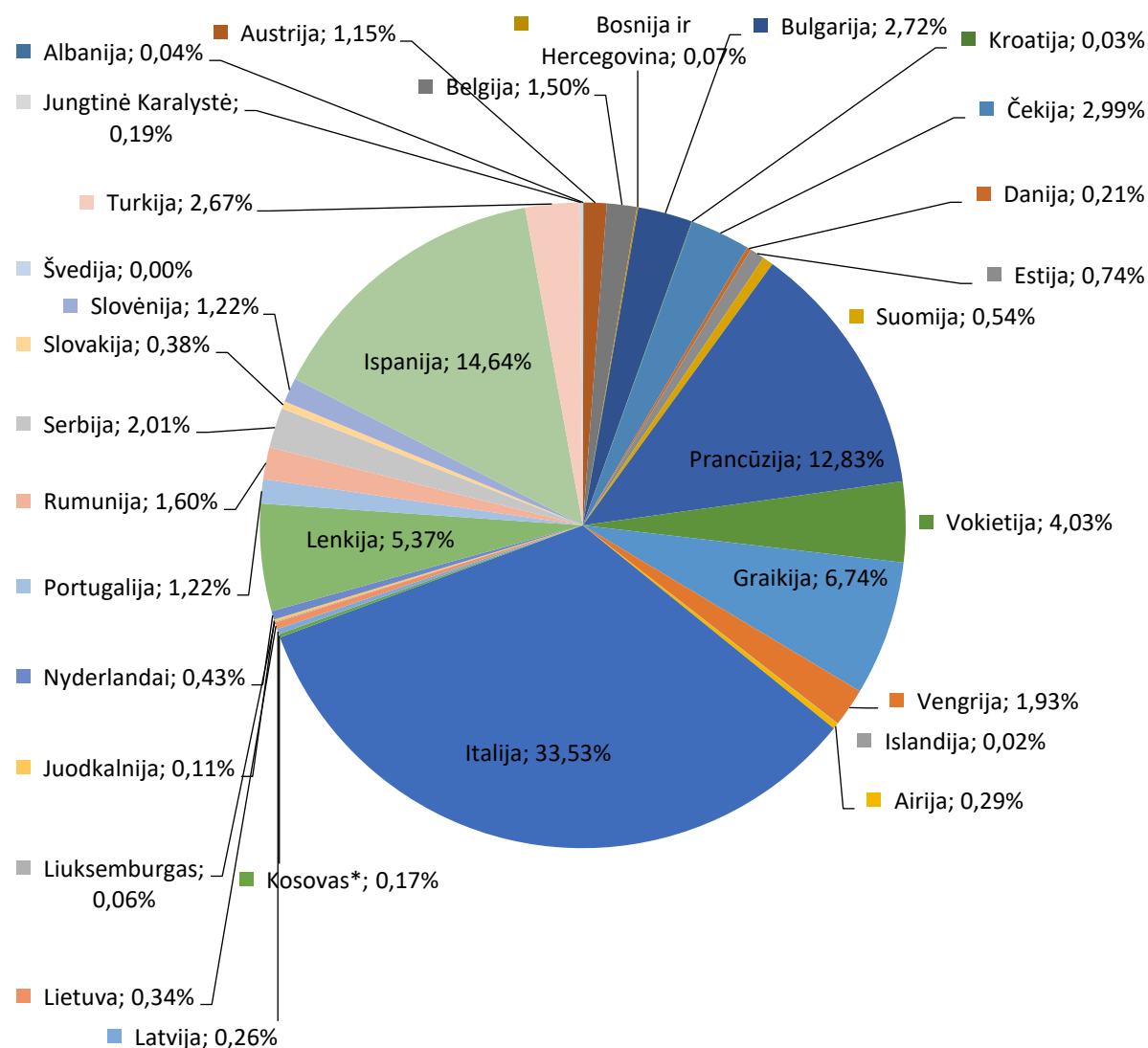
2021 m. pabaigoje iš COSME programos 2014–2020 m. biudžeto iš viso investuota 2,6 mlrd. EUR 28 šalyse (25 proc. šios sumos investuota Vokietijoje, 19 proc. Prancūzijoje ir 15 proc. Jungtinėje Karalystėje).

Paskolų garantijų priemonė

Geografinė diversifikacija

Iki 2021 m. pabaigos taikant paskolų garantijų priemonę finansų tarpininkams 33 šalyse (26 valstybėse narėse ir 7 COSME programoje dalyvaujančiose šalyse) suteikta garantijų ir priešpriešinių garantijų. Tai padėjo paskirstyti 50 mlrd. EUR finansavimą daugiau kaip 800 000 MVĮ.

* Šis pavadinimas nekeičia pozicijų dėl statuso ir atitinka JT ST rezoliuciją 1244/1999 bei Tarptautinio Teisingumo Teismo nuomonę dėl Kosovo nepriklausomybės deklaracijos.

Šalių dalyvavimas siekiant 2–4 konkrečių tikslų (patekimas į rinkas, pagrindinių sąlygų gerinimas ir konkurencingumas, verslumas)

COSME projektai buvo atrinkti pagal kvietimuose nustatytus kriterijus, visų pirma atsižvelgiant į pasiūlymų aktualumą, kokybę ir poveikį. Taip pat atsižvelgiama į europinį aspektą. Tačiau projektai nebuvo atrinkti remiantis vien geografiniais kriterijais.

Iš 2020 m. biudžeto finansuojamas Europos įmonių tinklas apėmė visas ES valstybes nares ir paslaugas MVĮ teikė visuose ES regionuose. Programoje taip pat dalyvavo Europos įmonių tinklo nariai iš Islandijos ir asocijuotųjų šalių. Nors 2020 m. sausio 31 d. Jungtinė Karalystė oficialiai išstojo iš ES, ji toliau dalyvavo Europos įmonių tinklo veikloje iki programos pabaigos, tačiau nebedalyvavo valdymo struktūrose.

Vykdamt daugelį kitų didesnių veiksmų paramos gavėjai taip pat buvo pasiskirstę įvairiose ES valstybėse narėse ir kitose dalyvaujančiose šalyse, kaip parodyta toliau.

Paramos gavėjų pagal keturis didesnius COSME veiksmus skaičius pagal šalis

Šalis	Klasterių kompetencija	Turizmas: TOURINN*	Europos socialinės ekonomikos misijos	Klasterių tarptautinimas (visi sektoriai, įskaitant gynybos sektorių)	Iš viso pagal šiuos keturis veiksmus
Albanija	0	1	0	0	1
Austrija	0	0	1	0	1
Belgija	0	3	7	4	14
Bulgarija	2	2	1	2	7
Kipras	0	1	0	2	3
Čekija	3	1	1	0	5
Vokietija	5	3	2	2	12
Danija	3	1	1	3	8
Estija	2	0	1	1	4
Graikija	1	2	3	0	6
Ispanija	14	14	13	16	57
Suomija	2	2	2	0	6
Prancūzija	7	2	5	14	28
Kroatija	0	5	3	0	8
Vengrija	3	1	3	1	8
Islandija	0	1	0	0	1
Airija	0	0	5	0	5
Italija	7	11	12	12	42
Latvija	1	0	1	0	2
Lietuva	6	0	0	0	6
Liuksemburgas	0	0	0	0	0
Malta	0	1	1	0	2
Juodkalnija	0	1	0	0	1
Nyderlandai	2	1	5	2	10
Lenkija	4	1	3	3	11
Portugalija	5	6	7	5	23
Rumunija	4	2	1	2	9
Serbija	1	4	1	1	7
Švedija	2	0	2	1	5
Slovakija	0	1	0	1	2

Slovėnija	0	5	3	3	11
Turkija	1	0	3	0	4
JK	1	1	1	0	3
Iš viso	76	73	88	75	312

Pirmųjų trijų šios lentelės veiksmų (kvietimų teikti pasiūlymus) (klasterių kompetencija, TOURINN* – skaitmenizacijos, inovacijų ir naujų technologijų diegimo turizmo srityje skatinimas vykdant tarptautinį bendradarbiavimą ir stiprinant gebėjimus, taip pat Europos socialinės ekonomikos misijos) atveju paramos gavėjai yra iš beveik visų ES valstybių narių ir yra paramos gavėjų iš Islandijos ir asocijuotųjų šalių. Klasterių tarptautinimo projektai apima daugumą ES valstybių narių:

- klasterių kompetencija: 76 organizacijos partnerės iš 22 ES valstybių narių ir kitų programoje dalyvaujančių šalių;
- skaitmenizacijos, inovacijų ir naujų technologijų diegimo turizmo sektoriuje skatinimas (TOURINN): 73 organizacijos partnerės 25 šalyse;
- Europos socialinės ekonomikos misijos: 88 paramos gavėjai iš 27 ES valstybių narių;
- klasterių tarptautinimas (taip pat įskaitant klasterių tarptautinimo veiksmus, skirtus gynybos sektoriaus MVI): 75 paramos gavėjai iš 18 valstybių narių.

Visose keturiose iš šių schemų dalyvavimo lygis buvo gerokai didesnis Ispanijoje, Italijoje ir, kiek mažesniu mastu, Prancūzijoje ir Vokietijoje. Tačiau tai nebūtinai yra visoms COSME priemonėms ir (arba) visiems programos vykdymo metams būdinga tendencija. Būtų naudinga tai nagrinėti toliau atliekant galutinį programos vertinimą.

3 priedas. Projektų ir sėkmės istorijų pavyzdžiai

1 teksto laukelis. COSME programos augimui skatinti skirtos nuosavo kapitalo priemonės projekto pavyzdys: bendrovė „Finnsiirto“ (Suomija), įranga

Bendrovė „Finnsiirto“, įsikūrusi Lietė, į rytus nuo Abo, pietvakarių Suomijoje, veikia prekybos profesionalams skirtais šakiniais krautuvais ir su ja susijusios logistikos srityje. Bendrovėje nuolat stengiamasi diegti inovacijas ir atlikti nedidelius pakeitimus, kad ji išsiskirtų iš savo konkurentų, daugiausia dėmesio skiriant pokyčiams, kurių norėtų bendrovės klientai. „Visada stengiamės galvoti apie tai, ko norėtume, jei patys būtume klientai“, – aiškina bendrovės „Finnsiirto“ prekybos direktorius Kalle Dahlman. Iš pradžių bendrovė prekiaavo naudotais importuotais šakiniais krautuvais. Ilgainiui daugiausia savo veiklos ji sutelkė į šakinių krautuvių parko nuomą ir priežiūrą, o ne atskirų transporto priemonių pardavimą, ir pradėjo labai sparčiai augti.

Bendrovė pradėjo ieškoti investuotojo, kuris finansuotų šį spartų augimą, ir susitiko su EIF remiamos privataus kapitalo įmonės „Folmer“ atstovais. „Po pirmojo susitikimo buvo aišku, kad abi šalys pasiruošusios bendradarbiauti ir viena kita pasitiki.“ Gavusi finansavimą iš „Folmer“ bendrovė „Finnsiirto“ galėjo smarkiai padidinti veiklos apimtį, darbuotojų skaičių, atsargas ir pasistatyti naują būstinę. „Taip užsitikrinome daug tvirtesnę poziciją“, – baigdamas priduria Kalle. Nuo to laiko bendrovė toliau augo: plėtėsi į Baltijos šalis (atidarė prekybos biurą Taline) ir įsigijo dar dvi bendroves – „Simeri“ ir „Suomen Telakone“. Visos kartu šios trys bendrovės yra viena didžiausių įrangos įmonių Suomijoje.

Daugiau informacijos pateikiama [„Folmer“ atvejo tyrime: Finnsiirto \(Suomija\), įranga – COSME augimui skatinti skirta nuosavo kapitalo priemonė / Europos struktūriniai ir investicijų fondai \(e.org\)](#)

2 teksto laukelis. COSME programos paskolų garantijų priemonės projekto pavyzdys: bendrovė „GardenLiving“ (Suomija), augalininkystė ir aplinką tausojantis interjero dizainas

Bendrovė „GardenLiving“ yra novatoriška augalininkystės srityje veikianti Suomijos įmonė, kuri prekiauja sodininkystės gaminiais ir teikia tokias paslaugas kaip kraštovaizdžio architektūra, aplinką tausojantis interjero dizainas, sodų priežiūra ir pertvarkymas. Jos ekspozicijos patalpos yra patraukli ir novatoriška erdvė, kurioje klientai gali įsigyti augalų ir sodininkystės medžiagų bei konsultuotis su ekspertais. Bendrovės „GardenLiving“ steigėją ir vadovę Eva Wuite, kuri yra pusiau olandė ir pusiau suomė, įkvėpimo semiasi iš Suomijos gamtos ir Nyderlanduose vyraujančių tendencijų. Kilus COVID-19 pandemijai, visur imta taikyti izoliavimo priemonės ir visi sodininkystės gaminių užsakymai staiga sustojo. Tačiau sąskaitas apmokėti reikėjo – atsargų jau buvo įsigyta visam sezonui (balandžio–spalio mėn.).

Bendrovei „GardenLiving“ pavyko gauti ES garantuojamą paskolą iš įmonės „Finnvera“, kurią remia EIF. „Šios papildomos paskolos mums reikėjo, kad išgyventume šį sudėtingą laikotarpį. Ji padėjo užpildyti pajamų spragą ir suteikė mums galimybę plėsti savo paslaugas ir planuoti e. prekybą intensyvėjant antrajai pandemijos bangai. Gavę pinigų turėjome daugiau laiko reaguoti“. Eva įsitikinusi, kad jos verslas turi daugybę ateities perspektyvų. „Dėl vieno dalyko esu visiškai tikra – tausodamas aplinką jautiesi gerai“, – galiausiai priduria ji.

3 teksto laukelis. Europos įmonių tinklo sėkmės istorija: bendrovė „W•SENSE“ (Italija), povandeniniai belaidžiai tinklai

Kaip Romos Sapienzos universiteto atšaka pradėjusi veikti bendrovė „W•SENSE“ 2017 m. sukūrė sprendimą, kuriuo užtikrinama povandeninių belaidžių tinklų sąveika. Dėl šios pažangiosios technologijos originalumo ir didelės paklausos bendrovė „W•SENSE“ pradėjo sparčiai augti. Staiga jai reikėjo labai padidinti apyvartinį kapitalą, kad galėtų įvykdyti pasirašytas sutartis. Nepaisant bendrovės sukurtos pažangiosios technologijos ir didelės jos paklausos, jai suteikti paskolą atsisakė penki skirtingi bankai.

Bendrovė „W•SENSE“ susisiekė su Europos įmonių tinklo vietos padaliniu „Unioncamere Lazio“ ir pasinaudojo Europos įmonių tinklo veiklą plečiančias įmones konsultuojančio konsultanto paslaugomis. Be kita ko, Europos įmonių tinklas padėjo bendrovei „W•SENSE“ parengti patikimą verslo planą ir iš vieno iš tarpininkų, priklausančių ES remiamų paskolų garantijų sistemai, gauti 500 000 EUR banko paskolą. Bendrovė „W•SENSE“ taip pat dalyvavo Europos įmonių tinklo renginiuose, kad sustiprintų savo tarptautinius ryšius.

Europos įmonių tinklo parama bendrovei „W•SENSE“ suteikė galimybę padidinti savo apyvartą ir sukurti darbo vietų Italijoje ir visoje Europoje. „Mūsų bendrovė padidėjo dvigubai. Dabar turime 23 darbuotojus trijose Europos šalyse“, – pasakojo bendrovės „W•SENSE“ generalinė direktorė Chiara Petrioli. Bendrovė dabar turi biurus Italijoje, Norvegijoje ir Jungtinėje Karalystėje ir yra laimėjusi konkursus dėl daugiamečių sutarčių su svarbiais akvakultūros, gynybos, energetikos ir aplinkos sričių suinteresuotaisiais subjektais. „Mes sparčiai augame – numatomas bendras metinis augimo koeficientas ateinančius penkerius metus sieks apie 70 proc.“, – pasakojo Petrioli. „Tinklas nuolat mums padeda,“ – pridūrė ji.

Kitų projektų, visų pirma su klasteriais ir turizmu susijusių projektų, kuriais remiami skaitmenizacijos ir tvarumo tikslai, pavyzdžiai trumpai aprašyti 4 priede.

4 priedas. Indėlis siekiant klimato srities, tvarumo, skaitmenizacijos ir lyčių lygybės tikslų

1. Klimatas

Pranešta apie daugelio veikslių indėlį siekiant klimato aspekto integravimo tikslų. Toliau pateikiami keli pavyzdžiai.

Europos įmonių tinklas įvairiais būdais padeda MVĮ įveikti su klimatu susijusius sunkumus. Pavyzdžiui, jis padeda joms pasinaudoti inovacijomis, kad energija ir ištekliai jose būtų naudojami efektyviau dėl mažinamo atliekų kiekio ir kuo labiau mažinamo energijos suvartojimo, taip sudarant joms sąlygas mažinti savo anglies dioksido pėdsaką. Tinkle taip pat veikia sektorinės ir teminės tvarių statybų, pažangios energetikos, aplinkos ir žiedinės ekonomikos grupės. Daugiau kaip 200 Europos įmonių tinklo verslo konsultantų specializuojasi su klimatu susijusiose srityse, pavyzdžiui, žiedinės ekonomikos, pažangios energetikos, tvarių statybų ir žaliųjų technologijų srityse⁴⁵.

Pagal COSME **augimui skatinti skirtą nuosavo kapitalo priemonę** 6,7 mln. EUR investuota į rizikos kapitalo fondą, kurio didžiausia veiklos dalis yra susijusi su švariomis technologijomis.

https://www.eif.org/what_we_do/equity/single_eu_equity_instrument/cosme_efg/intermediaries.pdf.

Taikant COSME augimui skatinti skirtą nuosavo kapitalo priemonę per visą programavimo laikotarpį į energetikos ir aplinkos sektoriuje veikiančias MVĮ padėta investuoti daugiau kaip 62 mln. EUR. Po programavimo laikotarpio investicijos į šį sektorių toliau didėjo.

https://www.eif.org/what_we_do/equity/single_eu_equity_instrument/cosme_efg/cosme-efg-implementation-update.pdf.

2022 m. greitojoje „Eurobarometro“ apklausoje dėl mažųjų ir vidutinių įmonių (MVĮ), efektyvaus išteklių naudojimo ir žaliųjų rinkų, finansuojamų iš 2020 m. biudžeto, nagrinėjami MVĮ veiklos rezultatai ir veiksmai, kuriais siekiama efektyviau naudoti išteklius, kliūtys, su kuriomis jos susiduria, ir politikos priemonių, skirtų MVĮ žaliajai pertvarkai paspartinti, potencialas. „Eurobarometro“ apklausa naudojama formuojant politiką, kuria siekiama padėti MVĮ vykdyti žaliąją pertvarką, laikantis atnaujintos ES pramonės strategijos (be kita ko, dėl pertvarkos krypties). Galutinė ataskaita paskelbta 2022 m. kovo mėn.: MVĮ, efektyvus išteklių naudojimas ir žaliosios rinkos. 2022 m. kovo mėn. „Eurobarometro“ apklausa (europa.eu).

6 iš 12 pagal schemą „Clusters Go International“ vykdyti projektai susiję su klimato kaita. Apskaičiuota, kad trijų projektų atveju klimato srities tikslams iš viso išleista 1,6 mln. EUR (40 proc. viso šiems projektams skirto biudžeto):

- ESECA: projektas, skirtas Europos MVĮ, veikiančioms **atsinaujinančiųjų išteklių energijos ir išmaniųjų elektros tinklų** sektoriuose, siekiant padėti joms parengti bendrą tarptautinimo strategiją su bendrais tikslais Užsachario Afrikos atžvilgiu;

⁴⁵ Šioje ataskaitoje daugiausia dėmesio skiriama Europos įmonių tinklo paslaugoms, kurios yra bendrai finansuojamos COSME programos lėšomis. Europos įmonių tinklas taip pat teikė papildomas konkrečiai apibrėžtas paslaugas, kurios buvo remiamos ir pagal programą „Horizontas 2020“ (pagrindines klientų valdymo paslaugas pagal MVĮ priemonę ir paslaugas, skirtas padėti MVĮ sustiprinti savo inovacijų valdymo pajėgumus).

- ICBuild: projektas, kuriuo skatinamas tarptautinimas siekiant **žiediško pastatų aplinkoje**;
- EU Water4i SD: Europos pažangaus **vandens** vartojimo iniciatyva, skirta tarptautiniam darniam vystymuisi skatinti.

Be to, su klimato kaita taip pat susiję šie projektai:

- REC-N-COMP: **Europos perdirbtų medžiagų pagrindu pagamintų kompozitų ir produktų, pasiekusių gyvavimo ciklo pabaigą, perdirbimo technologijų** tarptautinimas;
- H2Global: įgyvendinant projektą daugiausia dėmesio skirta tam, kad Europa taptų pasauline technologijų ir pramonės lydere **žaliojo vandenilio ekonomikos srityje**;
- AEWEN: projektas, kuriuo siekiama sukurti **Afrikos ir ES vandens ir energetikos** tinklą.

Daugiau informacijos apie visus šiuos projektus galima rasti Europos klasterių bendradarbiavimo platformoje⁴⁶.

Iš 2020 m. biudžeto remiama **viešųjų pirkėjų tinklo skaitmeninė platforma** pradėjo veikti 2023 m. balandžio mėn. Ja remiamas 10 stambiųjų pirkėjų grupių bendradarbiavimas siekiant surinkti bendrą informaciją apie konkrečius viešųjų pirkimų poreikius (įskaitant saulės baterijų plokščių poreikius). Apskaičiuota, kad 40 proc. (400 000 EUR) projekto biudžeto (1 000 000 EUR) skiriama klimato srities veiksams.

Vidutinės kapitalizacijos įmonių tyrimas taip pat apėmė tvarumą aplinkos atžvilgiu, įskaitant veiksmus, kurių vidutinės kapitalizacijos įmonės ėmėsi siekdamos padidinti savo tvarumą aplinkos atžvilgiu (mažindamos energijos suvartojimą, perdirbdamos ir kt.) ir pagrindinius iššūkius, su kuriais jos susiduria šioje srityje.

2. Indėlis įgyvendinant darnaus vystymosi tikslus

Daugeliu COSME projektų padedama siekti daugiau nei vieno darnaus vystymosi tikslo. Pavyzdžiai pateikiami toliau.

Siekiant remti perėjimą prie tvarumo statybos sektoriuje ir įtraukios apstatytos aplinkos, sukurta **apstatytos aplinkos iniciatyvų** priemonė. Ji naudojama nacionalinėms reformoms ir viešųjų investicijų programoms, susijusioms su statyba, kurią ES 27 šalys vykdo pagal savo nacionalinius ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, vertinti ir stebėti. Šiuo projektu prisidedama prie 1-ojo DVT (įperkamas būstas), 3-ojo DVT (kokybiška apstatyta aplinka), 5-ojo DVT (įgūdžių ugdymas), 7-ojo DVT (ryšys su pastatų renovacijos banga ir kitomis iniciatyvomis), 8-ojo ir 9-ojo DVT (ES statybos pramonės konkurencingumas, inovacijos, našumas ir tvarumas), 11-ojo ir 15-ojo DVT (apstatyta aplinka), 13-ojo DVT (energijos vartojimo efektyvumas) ir 16-ojo DVT (institucinės reformos).

Europos neutralaus poveikio klimatui pramonės konkurencingumo rezultatų suvestinė (CIndECS), aprašyta 13-ojo DVT skirsnyje, taip pat padedama siekti 7-ojo DVT (įperkama ir švari energija), nes joje vertinami švarios energijos sprendimai, ir 9-ojo DVT (pramonė, inovacijos ir infrastruktūra), nes joje skiriama dėmesio infrastruktūros atsparumo didinimui,

⁴⁶ <https://profile.clustercollaboration.eu>

naujų neutralaus poveikio klimatui sprendimų, skirtų įvairioms pramonės ekosistemoms, vertinimui ir besiformuojantiems ir novatoriškiems sprendimams.

8 DVT (deramas darbas ir tvarus ekonomikos augimas)

Atitinkamos priemonės apima **Europos įmonių tinklo** paslaugas, skirtas padėti MVĮ siekti tvaraus augimo, įvairius veiksmus **klasteriams** remti ir **Europos socialinės ekonomikos misijas** (viena iš sričių, kuriose šios misijos vykdytos, buvo vietos ar regionų lygmens kovos su nedarbu priemonės).

9 DVT (įtrauki ir tvari pramonė, inovacijos ir atspari infrastruktūra)

Europos įmonių tinklas padėjo MVĮ pereiti prie žiedinių verslo modelių ir naudotis ekologiškesnėmis ir energiją taupančiomis technologijomis. Tinklas padarė didelę pažangą kurdamas visavertes tvarumo paslaugas vykdant pasirengimą naujam tinklui nuo 2022 m.⁴⁷

9-asis DVT taip pat buvo remiamas įvairiomis klasteriams skirtomis priemonėmis. Pavyzdžiui, pagal **Europos klasterių kompetencijos programą** vykdomu projektu **EVOLUTE** automobilių ir sausumos įrangos pramonės klasteriams padedama gerinti savo veiklos rezultatus stiprinant šešių Europos klasterių įgūdžius ir praktinę patirtį. Pagal šį projektą taip pat remiamas schemos „ClusterXChange“, kuria siekiama palengvinti klasterių, MVĮ ir didelių organizacijų tarptautinį, sektorinį ir tarpsektorinį bendradarbiavimą, įgyvendinimas. Taip įmonėms ir darbuotojams padedama pasirengti būsimiems iššūkiams ir padedama **skatinti pasaulinio lygio produktų ir paslaugų inovacijas**.

Įgyvendinant **strateginių aljansų, skirtų pažangių technologijų MVĮ diegimui siekiant gaivinti ekonomiką**, projektus taip pat buvo siekiama padėti MVĮ diegti technologines inovacijas. Pagal šį kvietimą teikti paraiškas remiamu projektu „ReStartSMEs“ gamybos MVĮ padėta prisitaikyti prie vertės grandinių ir naujos paklausos, susidariusios dėl COVID-19.

12 DVT (tvarūs vartojimo ir gamybos modeliai)

Vykdant **projektą WORTH**, kuriuo siekiama skatinti MVĮ konkurencingumą ir inovacijas gyvenimo būdo pramonėje, padedama siekti 12-ojo DVT. Antrajame kvietime teikti pasiūlymus dėl MVĮ partnerysčių daugiausia dėmesio skiriama žaliajai ir skaitmeninei pertvarkai, įskaitant: žiedinę ekonomiką, efektyvų energijos ir išteklių naudojimą, perėjimą prie tvaresnės gamybos ir vartojimo; socialinę inovaciją ir socialinę įtrauktį ir anglies dioksido pėdsako mažinimą. Pavyzdžiui, projekto „Framiore Capsule“ koncepcija siekiama didinti moterų drabužių ilgaamžiškumo vertę siūlant kokybiškus drabužius, kurie nesensta, taip pat siūlant drabužių personalizavimo ir pritaikymo funkcijas bei taisymo ir keitimo programą⁴⁸.

⁴⁷ Taip 2022 m. atsirado Europos įmonių tinklo konsultantai tvarumo klausimais. Nuo 2022 m. pradžios Europos įmonių tinklo atliekamas MVĮ klientų vertinimas (pradinis etapas, kuriame apibrėžiama, kurios paslaugos reikalingos MVĮ) apima visus aplinkos apsaugos, socialinius ir ekonominius aspektus. Tvarumas yra integruojamas į visas Europos įmonių tinklo paslaugas, įskaitant inovacijų ir galimybės gauti finansavimą sričių paslaugas. Šios naujosios Europos įmonių tinklo paslaugos apima įvairias sritis, pavyzdžiui, atliekų tvarkymą ir vandens išteklių valdymą, švarios energijos vartojimą, žmogaus teisių stebėseną ir informavimą apie jas, darbuotojų teises, saugą ir sveikatą.

⁴⁸ https://worth-partnership.ec.europa.eu/projects/framiore-capsule-collection_en

Kai kuriais vykdomais **turizmo srities projektais** taip pat remiami tvarumo ir klimato srities tikslai, įskaitant, pavyzdžiui, **projektą „TourINN-act“**⁴⁹.

Klasterių tarptautinimo projektai taip pat apima tvaraus vartojimo ir gamybos modelius įvairiuose sektoriuose, įskaitant energetikos ir vandens vartojimo, pažangaus vandens vartojimo sprendimų, atsinaujinančiųjų išteklių energijos ir išmaniųjų elektros tinklų sektorius.

13 DVT (klimato srities veiksmai)

Viena iš svarbių priemonių yra rengiama **Europos neutralaus poveikio klimatui pramonės konkurencingumo rezultatų suvestinė (CIndECS)**, naudojama ES konkurencinei padėčiai įvertinti atsižvelgiant į 28 neutralaus poveikio klimatui sprendimus. Atliekant šį darbą pagal 10 konkrečių kriterijų nustatomi kiekvieno sprendimo privalumai ir trūkumai. Rezultatai padės tiek nacionalinio, tiek ES lygmens politikos formuotojams parengti tikslingesnius paramos veiksmus. Visas šiam veiksmui skirtas ES finansavimas (**430 000 EUR**) skirtas klimato srities tikslams. Projekto rezultatais jau prisidėta prie šių politikos dokumentų ir jie yra nurodyti šiuose politikos dokumentuose:

- Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akte (COM(2023) 161, SWD(2023) 68 *final*), dokumente „Investicijų poreikių vertinimas ir finansavimo galimybės siekiant stiprinti ES poveikio klimatui neutralizavimo technologijų gamybos pajėgumą“, p. 55, 74, 76, 103;
- Poveikio klimatui neutralizavimo pramonės akte (COM(2023) 161, SWD(2023) 68, p. 10);
- 2021 ir 2022 m. švarios energijos technologijų konkurencingumo pažangos ataskaitose (COM(2021) 952 *final*), įskaitant patvirtinamuosius dokumentus, ir (COM(2022) 643 *final*);
- **CIndECS** taip pat naudotas daugelyje Švarios energijos technologijų stebėjimo centro ataskaitų (https://setis.ec.europa.eu/publications/clean-energy-technology-observatory-ceto/ceto-reports-2022_en). Galutinė ataskaita turi būti pateikta 2023 m. rugsėjo mėn.

Europos įmonių tinklu, projektu WORTH ir apstatytos aplinkos iniciatyvomis taip pat padedama siekti 13-ojo DVT (taip pat žr. pirmiau pateiktą antraštinę dalį „Klimato srities veiksmai“).

DVT socialinis aspektas

Kai kurie COSME veiksmai ir projektai apima **socialinį aspektą** (socialinės ekonomikos priemonės, verslininkėms ir kitoms konkrečioms verslininkų grupėms skirtos priemonės). Kitų COSME projektų ir veiksmų socialinis aspektas įtrauktas į jų platesnius tvarumo ir konkurencingumo tikslus (pvz., kai kurių pirmiau minėtų turizmo projektų ir projekto WORTH socialinis aspektas). Įgyvendinant projektą **WORTH** pirmasis kvietimas teikti paraiškas dėl MVĮ partnerysčių derintas su naujuoju europiniu bauhauzu. Taip padėta siekti darnaus vystymosi tikslų didinant informuotumą ir (arba) kuriant sprendimus, padedančius kurti gražesnę, tvaresnę ir įtraukesnę gyvenamąją aplinką. Vykdamas kai kuriuos klasterių projektus dėmesys sutelkiamas į socialinius tikslus; tai, be kita ko, **projektas EXCELIVING**, vykdomas pagal klasterių kompetencijos programą, kuriame dėmesys

⁴⁹ <https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/portal/screen/opportunities/projects-details/31059643/101038173/COSME>

sutelkiamas į pažangią, sveiką, vyresnio amžiaus žmonėms pritaikytą ir tvarią gyvenamąją aplinką. Įgyvendinant projektą šiose srityse veikiantiems klasteriams padedama peržiūrėti savo strategiją ir kurti naujas paslaugas, taip pat vykdomi tyrimai, vizitai, organizuojami internetiniai seminarai ir ryšių užmezgimo veikla šiose srityse.

3. Indėlis siekiant skaitmenizacijos tikslų

Keliais veiksmis remiama skaitmenizacija kartu su kitais tikslais. Tai, be kita ko, klasteriams skirti veiksmai ir kvietimas teikti paraiškas dėl skaitmenizacijos, inovacijų ir naujų technologijų turizmo sektoriuje vykdant tarptautinį bendradarbiavimą ir stiprinant gebėjimus.

Šių kvietimų teikti paraiškas pagrindu vykdyti keli individualūs projektai, konkrečiau skirti skaitmenizacijai. Pavyzdžiui, vykdant **turizmo srities projektą „EU DigiTOUR“** remiamos turizmo sektoriuje veikiančios Europos MVI, kurios atsilieka vykdydamos skaitmeninę pertvarką, ir stiprinamas bendradarbiavimas vystant turizmo ekosistemą, kad būtų kuriami nauji, novatoriški ir pažangūs turizmo srities sprendimai, produktai, paslaugos, įgūdžiai ir nauji verslo modeliai, naudojant **dirbtinį intelektą, daiktų internetą, virtualiąją realybę, išplėstinę realybę ir didžiuosius duomenis**. Didžiausia dotacijos suma šiam projektui yra 999 963 EUR. Projekte dalyvauja devynios organizacijos partnerės iš penkių šalių (Kroatijos, Vokietijos, Italijos, Serbijos ir Slovėnijos).

Kitas pavyzdys – turizmo srities projektas **EURO_EMOTUR**. Įgyvendinant projektą ypatingas dėmesys skiriamas neurorinkodaros metodams, kuriais siekiama gerinti MVI skaitmeninę reputaciją ir pagerinti jų veiklos rezultatus bei pagrindinius veiklos rezultatų rodiklius tiek trumpuoju, tiek ilguoju laikotarpiu. Šiuo metu vykdomame projekte, kurio didžiausia ES dotacijos suma yra 563 236 EUR, dalyvauja šeši partneriai penkiose šalyse (Belgijoje, Suomijoje, Italijoje, Ispanijoje ir Jungtinėje Karalystėje).

Vykdant **viešųjų pirkėjų tinklo** iniciatyvą (paslaugų sutartį) viena iš 10 **skaitmeninės platformos** remiamų stambiųjų pirkėjų grupių **yra susijusi su dirbtiniu intelektu**. Ši platforma padeda viešiesiems pirkėjams kaupti bendrą informaciją apie konkrečius viešųjų pirkimų poreikius šioje srityje ir rengti bendrus pareiškimus apie paklausą.

Klasterių kompetencijos projektu EPIX siekiama didinti su **pažangiaisiais miestais** susijusių klasterių kompetenciją. Dar vienu klasterių kompetencijos projektu MEDIC NEST siekiama sukurti tiksliosios medicinos srityje veikiančią metaklasterį. Į projektą įtraukta sistema „ClustersExchange“, kuria siekiama skatinti su skaitmeninėmis technologijomis susijusią kryžmaveiką ir keitimąsi patirtimi. Taip pat yra klasterių projektų, kuriais daugiausia dėmesio skiriama skaitmeninimui tokiuose sektoriuose kaip žemės ūkio maisto produktai (projektas „AgriFoodX5.0“), moda (projektas CLOTH) ir automobiliai bei sausumos mašinos (evoliucinis projektas)⁵⁰.

4. Indėlis siekiant lyčių aspekto integravimo tikslų

Nors COSME teisiniame pagrinde nėra numatytas konkretus su lyčių lygybe susijęs uždavinys ir (arba) tikslas, į šį aspektą atsižvelgiama visuose veiksmuose.

⁵⁰ Daugiau informacijos apie šiuos projektus galima rasti adresu: <https://clustercollaboration.eu/>

Kalbant apie augimui skatinti skirtą nuosavo kapitalo priemonę ir paskolų garantijų priemonę, Europos investicijų fondas lyčių aspektą stebi du kartus per metus atlikdamas analizes. Naujausia 2020 m. analizė rodo, kad nuo 2019 m.:

- beveik 2 iš 10 MVI, gaunančių paramą nuosavam kapitalui pagal COSME augimui skatinti skirtą nuosavo kapitalo priemonę, dirba bent viena vadovaujamasias pareigas einanti moteris;
- beveik 4 iš 10 MVI, gavusių finansinę paramą skolinimo forma pagal COSME paskolų garantijų priemonę, vykdomasis pareigūnas, generalinis direktorius arba įmonės direktorius yra moteris.

Vienas COSME veiksmas buvo skirtas tik mergaičių ir moterų skaitmeniniams ir verslumo gebėjimams stiprinti (ESTEAM). Daugiau informacijos pateikta 2.4 punkte.

57 proc. Europos įmonių tinkle dirbančių koordinatorių yra moterys, o 43 proc. – vyrai. Europos įmonių tinkle taip pat veikia speciali grupė, kuri remia moteris verslininkes ir teikia specialiai jų poreikiams pritaikytas partnerystės ir konsultacijų paslaugas.

Pagal COSME programą taip pat buvo kuriamos galimybės verslo subjektams tokiuose sektoriuose kaip moda ir socialinė ekonomika, o šie sektoriai, kaip žinoma, dažnai pritraukia nemažą procentinę moterų dalį.